

Пташенятко і Солодкий Хлопчик

Анатолій Власюк

ПТАШЕНЯТКО І СОЛОДКИЙ ХЛОПЧИК

Людмилі ОНИЩЕНКО

1

Це вже стало ритуалом в їхньому нудному й безцільному сімейному житті. Зранку, коли Аня мала вставати з ліжка, щоби збиратися на роботу, чоловік прилаштовувався ззаду і швидко робив свою справу. Раніше вона отримувала від цього задоволення і теж встигала вслід за ним, а тепер повільно рахувала про себе, поки Степан не вдовольнить себе. Деколи доходило до сотні, а частіше закінчувалося на сімдесяти. Після цього він відвертався і ще спав нескінченно довго. А що ще робити безробітному?

Аня була головною годувальницею у сім'ї. На мінімальну мамину пенсію не проживеш, та й то лєвова частка йшла їй на ліки. Майже все зароблене Аня віддавала за комунальні послуги і на навчання доньки. З державної форми малу після першого курсу викинули. З ким сваритися, в кого добиватися правди? Проректор Дрогославського педагогічного університету навіть не глянув у її бік, хоча казали, що з ним можна розв'язати проблему. Але коли в тебе на носі сороківка, а навколо студентки в міні-спідницях, не дуже позмагаєшся з ними в старомодному одязі.

Шість діб у тижні, мов заведений механізм, Аня цокала по життю, не сміючи зупинитись. Зготувала каву, мрійливо дивлячись у вікно, але, здається, нічого не бачила, і в цій порі жодна думка не залітала до її бідної голівоньки. Заглянула до кімнати, в якій на одному ліжку спали мама й мала. Мама лежала з розплющеними очима, байдуже реагуючи на те, що відбувається на білому світі. Аня торкнула доньку за плече: "Не проспи на пари!".

Та підняла догори руку: мовляв, усе під контролем. Аня подумала, що коли прийде на роботу, треба зателефонувати малій, щоби дійсно та не проспала. Чоловікові все одно, а бабусю студентка не слухає. Якось донька запитала: "І коли вона помре, щоби я сама була в кімнаті?" – але наштовхнулася на незрозумілий їй вираз маминого обличчя й намагалася перевести все в жарт, хоча Аня розуміла, що донечка, яку вона кохає до нестями і заради якої готова пожертвувати своїм життям, всерйоз подумує про це. Тобто їй головне мати окрему кімнату, але це стане можливим, коли бабуся помре. Думки матеріальні. Коли так вона думатиме про неї? Яким би бідним ти не був, але тобі завжди буде некомфортно жити у двокімнатній квартирі, та ще й у хрущовці. Тато, мама, бабуся – це занадто! Інколи здається, що нема чим дихати на цих мізерних квадратних метрах. А найгірше, коли усвідомлюєш, що принаймні до закінчення університету тобі не вибратися з цього зачарованого кола, і ти не хочеш йти додому, бо там тато і мама постійно сваряться, а потім бабуся дивиться на тебе, ніби ти щось їй

винна. Аня додумувала за доньку те, що вона не казала, і хотілося вірити, що так не є насправді, і вона виправдовувала доньку, навіть якби це було так, як вона нафантазувала про неї. Звісно, це була нав'язлива ідея, що мала завжди права, бо це її донька, але Аня не могла нічого з собою вдіяти, адже мала була її минулим, сьогоднішнім і майбутнім, три в одному, і це її зачароване коло, за межі якого вона не хоче виходити.

2

У своє п'ятдесятивосьмиріччя В'ячеслав Павлович раптом усвідомив, що він невдаха. Саме так – раптом. І саме так – невдаха.

Здається, жив не гірше, хоча й не краще за інших. Двічі побував у реанімації. Лікарі витягли його з того світу. Дружина казала, що це не просто диво, а знак Божий. Чоловік повинен задуматися, чи так він живе. В'ячеслав Павлович задумувався, але жодної путящої думки щодо змін у життєвому розкладі не залітало до його бідної голівоньки.

На роботі кар'єру не зробив і не прагнув цього, свідомо пропускаючи молодших і нахабніших. Усе життя пропрацював у "Дрогославській зорі", в якій за радянських часів була назва "Ленінський шлях". Був навіть відповідальним секретарем газети. Під час Помаранчевої революції його навіть зворохоблювали здійснити дворцевий переворот і стати головним редактором. Не піддався на спокусу. Двірцевий переворот здійснили без нього. Головним редактором став один із молодих і нахабних. З відповідального його зняли. Добре, що з газети не витурили, хоча могли, але злякались, бо депутати міської ради не дали б його на розтерзання.

В'ячеслав Павлович особливо не пхався в редакційні справи молодій команді. Разом із головною бухгалтеркою залишився останнім із могікан. Мав свій кабінет, мало не неприступну фортецю, куди майже ніхто не заходив, писав статті на моральну тематику. Головний редактор іронічно перечитував сотворене ним, але давав до друку, бо "Дрогославська зоря" здебільшого трималася на пенсіонерах, які її передплачували й читали від заголовку до відомостей про редакцію. Звісно, їх приваблювали й некрологи на останній сторінці, чим теж відав В'ячеслав Павлович. Візьміть ще рекламні оголошення, новини з ратуші, щось невиразне й неоковирне від молодого журналістського племені – оце вам і єдине друковане видання у провінційному містечку.

В'ячеславові Павловичу не було нудно жити. Останнім часом він знайшов для себе заняття. Почав писати оповідання. Розумів, що вони повинні відрізнитися від газетної статті. Матеріалу в нього було достатньо. З тих чи інших причин він не міг вмістити в газеті реальні історії життя, але продовжував ними жити. Звісно, не міг стовідсотково викласти їх на папір, але ж даремно дружина називала його фантазером. Щоправда, вона вклала в це слово зовсім інше значення, ніж він сам про себе намислив, але був переконаний, що безнадійних мрійників не буває, бо саме мрія дає людині надію на майбутнє. Дофантазовуючи реалії, В'ячеслав Павлович робив непізнаваними живих і мертвих, а інколи йому особливо вдавалися ті, кого ніколи не було, тобто вигадані

персонажі, які, втім, могли існувати, хоча б і в паралельному світі.

Якось похвалився дружині. Вона взялась читати, але кинула на півдорозі, скептично оцінивши його творчість. Він не образився. Звик, коли його сприймали не таким, яким він був. Чи думав, що є саме таким, а не інакшим.

Зате головна бухгалтерка, яка ще років двадцять тому була закохана в нього і навіть хотіла розлучитися зі своїм чоловіком, щоби зійтися з ним, стала єдиною поціновувачкою його непересічного, як казала, таланту.

3

Аня була аристократкою. Залишатися такою в магазині серед інших продавчинь важко, майже неможливо, але оцінка, яку їй колись дав Ян, назавжди приклеїлася до неї. Мабуть, вона все-таки не була аристократкою в класичному розумінні цього слова чи, точніше, в тому значенні, як це розуміла Аня, бо по-людяному, добре ставилася до інших, тоді як аристократизм, на її думку, передбачав зверхність і певну відстороненість від тих, хто тебе оточує. Зате всередині Аня точно була аристократкою, до мізку кісток, єдиною й неповторною, коли інші не вартують навіть твого мізинця.

- Тобі не в магазині працювати, - казав Ян, - а приймати гостей у старовинному замку.

І тут він, як завжди, вцілив у "яблучко". Аня ще змалку відчувала себе дамою дев'ятнадцятого сторіччя. Це викликало насмішки з боку однокласниць, а мама сердилась: "І в кого ти така вдалась?". Вдалась Аня в тата, але лише зовнішньо, бо внутрішньо - відчувала це - їй передались манери і поведінка панів і пань, які жили в тих старовинних замках, про що казав Ян.

Інколи Ані здавалося, що вона потрапила на планету Земля із якогось паралельного світу. Мусить тут трішки помордуватися, щоби повернутися до рідної стихії. Свою працю продавчиною вважала випадковістю, яка дає їй можливість заробляти на хліб насущний, але не панське це ремесло. Нещодавно прочитала роман, автора якого забула, в якому мова йшла про дівчинку. Вона дорослішає і розуміє, що хоче бути хлопчиком. Чоловіче начало - це її сутність. І справа не лише в тому, щоби змінити стать. Роман був глибоко філософським, й Аня не вчитувалась у нього, бо багатьох речей просто не розуміла, але в головній героїні дзеркально побачила себе. Пані яка не знати чого працює продавчиною. Але після прочитання роману вперше замислилася над тим, чи справді достатньо мати замок, щоби на всі сто відсотків розкрити свою панську сутність? Можливо залишитися панею в душі, працюючи простою продавчиною.

Коли Ян помер, Аня зрозуміла, що це було її єдине кохання в житті. Ні, в юності вона закохалась в одного хлопця, аж життя собі хотіла вкоротити, коли дізналася, що в нього є інша дівчина. Заміж вийшла, закохана в свого майбутнього чоловіка, але якось усе швидко минуло. Мала коханців. Одноразові. Не те.

Поки Ян став коханцем, минуло довгих сім років після їхнього першого знайомства. Та й він ніколи для неї не був коханцем у класичному розумінні цього слова. Коханець - це щось тимчасове, випадкова любовна пригода, службовий роман. Аня ж до всього

ставилася по-панськи, підводячи філософську основу навіть до чогось несерйозного. Ян, швидше за все, минув у своєму розвитку цю стадію коханця, відразу ставши її коханим. Минуло три роки після його смерті, й Аня розуміла, що зараз кохає його навіть більше, ніж за життя.

4

Коли В'ячеслав Павлович увійшов до магазину, відразу пригадав обіцянку, яку дав Ані, написати про неї оповідання. "Але мусите щось цікаве розповісти про себе", – сказав їй тоді. Аня розсміялась, як тільки це вона вміла, і відповіла, що нічого цікавого в її житті нема. Лукавила, звичайно, як кожна людина, що не хоче розповідати сокровенне про себе. "Тоді мені доведеться щось про вас нафантазувати", – пожартував він, але Аня сприйняла це серйозно: "Нафантазуйте, будь ласка, я так хочу, щоби про мене бодай щось нафантазували". В її словах не було іронії, прихованого підтексту, ще чогось незрозумілого йому. Ця невисока смаглява продавчиня, худенька, як дівчинка, видавалася йому щирою й безпосередньою. Такими бувають діти, аж поки не починають копіювати дорослих.

У нього не було ні часу, ні бажання писати про Аню, хоча думав про неї ці дні, а, головне, забув свою обіцянку, бо заморочився, пишучи черговий некролог, і тепер йому було соромно, бо не знав, що має відповісти Ані.

Але нічого не довелося відповідати, бо вона не запитала про оповідання, в якому була би головною героїнею. Побачивши його, сказала:

– А я про вас думала.

Це було призначене лише йому, не для інших вух, тихо, щоб ніхто не чув, вимовлене лише губами, і він зчитав цей текст, хоча не знав мови глухонімих, але В'ячеславові Павловичу здалося, що про це вже знає цілісінський світ. Відчуваючи дитячу наївність Ані, він би не мав надавати цим словам якоїсь вселенської значущості, але йому чомусь стало тепло і комфортно, ніби прибився до берега своїх мрій.

Якось дружина на тиждень поїхала до свого брата, а потім він у неї запитав: "Ти хоч думала про мене ці дні?". Ніби жартома, вона відповіла: "Не мала роботи – ще думати про тебе". Він тоді усміхнувся, але йому стало боляче. Якщо чесно, він теж мало думав про неї, але хотів, щоби дружина думала про нього.

Аня вже знала його смаки і підготувала двісті грамів "Ромашки" виробництва фірми "Світоч". Ці цукерки він полюбив давно, ще за Радянського Союзу. Ось якось щось полюбиш – і вже не можеш від цього відцуратись.

Поки він шукав гроші, щоб розрахуватися, бовкнув:

– А в мене сьогодні день народження.

– Вітаю! – усміхнулась Аня і грошей не взяла. – За рахунок закладу.

Він став заперечувати.

– Чоловіче, не затримуйте чергу, – сказала вона весело, хоча за спиною в нього нікого не було. – Поставте мені каву.

На цьому й порішили. В'ячеславові Павловичу здалося, що на нього дивляться всі присутні в магазині, хоча насправді кожний був зайнятий своїм.

Цілісінький день він думав про Аню.

Відбув на роботі день народження. В обідню перерву відсвяткували. Головний редактор і молодь для годиться побули з ним, але допивав і доїдав із головною бухгалтеркою.

Дружина вдома накрила неювілейний стіл. Прийшли сусіди згори, з якими вони підтримували дружні стосунки, а також колежанка дружини. Сиділи до години десятої вечора.

В'ячеслав Павлович думав, як це він має запросити Аню на каву.

5

Аня чекала чоловіка до дванадцятої ночі. Очі злипались, але мужньо не засинала. Той любив загуляти з п'яною компанією. Сердився, коли дружина телефонувала. Але саме до дванадцятої завжди повертався додому. А тут нема. Таки зателефонувала. Операторка байдужим голосом повідомила, що абонент знаходиться поза зоною досяжності.

Ну, і дідько з тобою! Повернулася до стіни з твердим наміром заснути. Але сон не йшов. Прокрутилася до другої години. Спалахи якихось думок залітали до її бідної голівоньки, але нічого конкретного. Знову зателефонувала. Та ж відповідь байдужої операторки-робота.

Може, з чоловіком щось трапилось? Давно його не кохала. Була байдужою. Але ж чоловік. Штампик є у паспорті. Шлюб брали в церкві.

Здавалося, час зупинився. Дивилася на годинник у мобільному телефоні. Та ж година і ті ж хвилини. Що за маячня?

Відкинула мобілку на ліжку подалі від себе, щоб не можна було досягти рукою. Аж тоді до її бідної голівоньки почали залітали викристалізовані в слова думки. Здавалося, що мобільний телефон, поки був поруч, блокував їх.

Подумала про В'ячеслава Павловича. Дівчата в магазині називають його її кавалером. Усміхнулася. Який же він кавалер? Старий. За роками, мабуть, як її тато покійний. Ну, може молодший. Чимось його нагадує. Не зовнішньо, а манерами, поведінкою. Скромний, скутий у діях, ніби боїться когось зачепити, принести незручності, сором'язливий. Ображається з дрібниць, хоча цього не показує, але ж видно. Такий собі маленький хлопчик, обділений любов'ю матері, мовби зупинився у своєму розвитку в часі й просторі.

Ще декілька днів тому Аня зауважила, що часто думає про В'ячеслава Павловича, виглядає, чи не з'явився він у магазині. Ось ті декілька хвилин, коли перемовляться між собою нічого не значущими фразами, робили, що називається, її день. Потім забувала про нього, заклопотана роботою, особливо якщо було багато покупців, а ввечері він знову зринав у її бідній голівоньці у вигляді якоїсь випадкової думки, спочатку не пов'язаної з ним, але всі шляхи неодмінно вели до В'ячеслава Павловича, і потім заспокоювалася й засинала.

Ян! Аж присіла на ліжку. П'ятнадцяте число. Це ж сьогодні третя річниця його смерті. Шостого травня, в день народження, і п'ятнадцятого вересня, коли вмер, ходила

на його могилу. І думала про це всі попередні дні. А тут забула. Він нагадав з тамтого світу.

Чоловік з'явився вдома десь біля третьої ночі. Аня вдала, що спить. Був обережним, мов кішка, боячись розбудити. В інші рази, коли напивався, неодмінно ліз до неї, але вона відбивалась, бо не любила п'яного сексу. Мовчки ліг і відразу відвернувся від неї.

Густий запах жіночих парфумів заповнив кімнату. Це щось новеньке в його репертуарі. Захлинулась від образи. Головне, не розплакатись. Дочекалася, поки чоловік заснув. Ніколи не відчувала себе мстивою людиною, а тут щось найшло.

6

В'ячеславові Павловичу ніяк не вдавалося вирватися на цвинтар. Сьогодні татові виповнилося би вісімдесят п'ять, але він помер у свої п'ятдесят три. Дивним було відчувати себе старшим від батька на п'ять років.

Він не хотів нікому казати про татові роковини. Зазвичай вдавалося вислизнути із редакції, коли зникав головний. Це був знак, що того дня він уже не повернеться. Журналісти не були прив'язані до свого місця, вели, що називається, вільний спосіб життя, але головного редактора все-таки боялись – і не тому, що міг їх звільнити. Якраз нікого за ці роки не звільнив. Хіба що літкоректорка, хоча й була незаміжня, пішла у декретну відпустку. Але поки головний редактор сидів у своєму кабінеті, ніхто не наважувався кудись піти. Сиділи, щось читали у комп'ютері, бавились в ігри чи безкінечно пили каву.

В'ячеслав Павлович міг би відпроситись. Та й причина поважна. Не кожного дня ходиш на цвинтар. Але як ніколи не хотів потрапляти у залежність від людей, так тим більше не бажав бути хоч чимось зобов'язаним головному редакторові. Цю нелогічну логіку, чимось подібну на жіночу, В'ячеслав Павлович сам вибудував у своїй бідній голівоньці. Навряд чи був би він залежний від головного редактора, якби відпросився у нього на цвинтар. У чому тут залежність? Той змусив би його щось зробити таке, що не входило до обов'язків В'ячеслава Павловича? Маячня! Тоді що? А нічого. Просто постановив собі не бути залежним від будь-кого. Ну, то й сиди собі, чекай, поки головний редактор кудись вшиється.

В'ячеслав Павлович і сидів, ні про що особливо не думаючи. Статті, над якими працював, завершив, некрологи написав, а більше ніхто із дрогославіців навіть і не думав помирати.

Знаходився ніби в стані невагомості, хоча, звісно, і не міг знати, що це таке. Подібні відчуття бували з ним тоді, коли до його бідної голівоньки залітали думки про Аню. Здається, це не кохання, бо він пам'ятав, що з ним було, коли кохав свою майбутню дружину, а потім ще двічі швидко закохувався і так само швидко розкохувався. Тепер же думки про Аню були світлими й ніжними, без тіні еротики чи чогось поганого з наліпкою забороненого. Ніби завітав сюди із паралельного світу і побачив щось незвично-космічне.

Незчувся, як почав писати про це. Паралельний світ. Молода жінка. Невідоме почуття, яке охопило прибульця. На їхній планеті не відчував нічого подібного.

В'ячеслав Павлович розумів, що це щось інше, а не реальні історії, художньо оброблені, як це в нього виходило раніше, але продовжував писати, хоча головний уже давно вшився із редакції.

7

На могилі у Яна вже хтось сьогодні був. Аня побачила свіжі квіти. Дружина? Донька? Чи коханка, про яку Ян розповідав, але не сказав, хто це?

Звісно, тішило самолюбство, що Ян кинув коханку заради неї. Але коли він був живий, Ані не кортіло побачити її. Після смерті Яна це бажання виникло і наростало всередині неї з космічною швидкістю і в геометричній прогресії. Але кого має шукати в Дрогославі? Не знає навіть її імені. Брюнетка чи блондинка?

Інколи була зла на Яна, особливо після його смерті. Якось він сказав, що розповів колишній коханці все про Аню. Думала, що пожартував, але, знаючи характер Яна, від нього всього можна було очікувати.

Ані часто здавалося, що жінки пильно вдивляються в неї. Не всі ж вони були лесбійками. Хтось із них міг бути колишньою коханкою Яна. Дуже незатишно себе відчуваєш, коли хтось знає, ким ти була Яну, а ти не маєш про цю людину ні найменшого поняття.

Ані хотілося зустрітися з цією жінкою, особливо після смерті Яна, сказати їй, що їм вже нема кого ділити. Але потім до її бідної голівоньки залетіла думка, що ця жінка ще більше кохає Яна після його смерті, як і Аня, так що нема про що розмовляти суперницям, які були ними за його життя, а тепер, мабуть, стали непримиренними ворогинями.

Дружина і донька зробили Янові гарний пам'ятник. Фотографія бравого воїна-афганця. Здається, таким молодим Ян залишався все життя, окрім останнього року, коли рак безжально пожирав його сильне тіло. Ян не хотів, щоби Аня бачила його таким, а вона вперто щодня приходила до нього в лікарню. І навіть ненависть дружини і його доньки до неї не могли її спинити. А потім, коли стало зрозуміло, що Янові не виборсатись із лабет смерті, дружина і його донька змирилися з її присутністю, ніби відчували себе членами однієї банди, винної у смерті цієї людини.

Тоді жодного разу Аня не бачила в лікарні колишню коханку Яна і подумала, що той міг вигадати її присутність на білому світі, а, значить, нікому нічого про Аню він не розповідав, це вже його дружина і донька самі здогадалися, ким насправді Аня була для Яна.

Того дня, коли Ян помер, Аня не змогла прийти. Привезли новий товар, треба було його розфасувати, поставити на полиці. Директор був на когось чи на щось злий, тому Аня не наважилась у нього відпроситись. А коли прилетіла до лікарні, побачила заплаканих дружину і доньку Яна і все зрозуміла. До сьогоднішнього дня звинувачувала себе в тому, що не застала останні хвилини Яна. Здавалося, що він мав сказати їй щось дуже важливе, без чого нема сенсу жити.

8

В'ячеслав Павлович якраз закінчив оповідання, коли зателефонував син із Чехії.

- Коли їдеш на цвинтар?
- Якраз збираюсь, а що?
- Там діду привіт передай. І привітай від мене з вісімдесятип'ятиріччям.

В'ячеслав Павлович не думав, що син пам'ятає такі дати. Ось дружина нічого зранку не сказала. І він не розповість, що був на цвинтарі. Майже сорок років спільного життя ще не означають, що люди повинні пам'ятати одне і те ж. Ось і В'ячеслав Павлович не пам'ятав ні дні народження, ні дні смерті її батьків, і, мабуть, в ті дні вона ходила на цвинтар до них, а він про це не знав. Нема найбільш чужих, ніж рідні люди.

Сьогодні не було перше листопада. Маршрутка зупинилася біля ґрунтової дороги, що вела на цвинтар. Ще тьопати два кілометри.

В'ячеслав Павлович йшов швидко, з острахом дивлячись на небо. Спрацьовував закон підлості. Коли брав парасолю, дощ не падав. Забув її сьогодні на роботі. Чорна хмара насувала зі сходу.

Його обігнав потужний мерседес із тонованим склом. Звісно, не зупинився. Хто такий В'ячеслав Павлович для цього небожителя? А може, не було місця.

Сина назвали іменем діда. Павло казав, що і свого малого назве іменем тата. В'ячеслав Павлович жартома заперечував, але було видно, що він готовий прийняти цей виклик долі. Бог змилостивився. Народилася внучка. Її назвали Еріка. Невістку із Мукачєвого теж так звали. Вона не подобалась В'ячеславу Павловичу і його дружині. Але це був вибір сина. Свати були дивакуватими. Часто між собою спілкувались угорською. Українську розуміли, але донести інформацію могли лише російською. Павло не робив з цього проблеми. Тішило, що він кохає Еріку, а Еріка – його. Це було видно.

Мерседес з тонованим склом таки зупинився, а потім поїхав назад, до В'ячеслава Павловича. Дверцята відчинились. В'ячеслав Павлович упізнав директора Дрогославського лікєро-горілчаного заводу. Казали, що у нього рак, але виглядав ще пристойно.

Привітався кивком голови, запросив В'ячеслава Павловича до машини.

- Та тут недалеко, дійду, – запротестував В'ячеслав Павлович.
- Можете змокнути.

І справді, чорна хмара вже нависла над цвинтарем.

- Хто у вас тут? – запитав директор, коли від'їхали.

Дивно спостерігати за людьми, в яких рак. Ще живі, а завтра...

- Тато, мама, сестра.

- А у мене дружина. Ось їжджу, поки можу.

Коли машина зупинилась, В'ячеслав Павлович подякував і пішов до батька.

Назустріч йому йшла Аня.

9

- Друзі зустрічаються на цвинтарі, – сказала Аня.

В'ячеслав Павлович усміхнувся, не знаючи, як має реагувати.

- Це я роман такий читала недавно, – пояснила вона.

- І про що?

- Фентезі.

В'ячеслав Павлович чув це слово. Літературний жанр чи що? Не мав про це ні найменшого уявлення.

Вони були раді бачити одне одного і не приховували цього. Звісно, цвинтар - не найкраще місце для зустрічей, але треба приймати те, що є, - тоді, можливо, матимеш те, що хочеш. Звісно, мали би зараз розійтись у різні боки, але їм цього не хотілось.

- Ви до кого? - запитала Аня.

Від неї віяло теплом і спокоєм.

- Батькові сьогодні вісімдесят п'ять.

- Ого! - вирвалось у неї.

Павло би додав: "Так довго не живуть".

- А ви до кого ходили? - запитав він.

- До тата і брата, - відповіла Аня і відчула, що густо червоніє.

Ні, могили тата й брата теж відвідала, але ж спеціально приїхала заради Яна, якому сьогодні виповнилося б п'ятдесят п'ять.

Дивно, що батько В'ячеслава Павловича і Ян народились одного дня. Закономірність випадковостей призводить до зустрічі на цвинтарі.

- Чому ви мені не кажете "ти"? - Аня намагалася завести на манівці В'ячеслава Павловича, щоби він не помітив її стану душі. Ніби плівла зараз у паралельному світі. - Я ж молодша набагато.

- Яюсь незвично, - усміхнувся він. - Це натяк на те, що я занадто старий?

- Ні, що ви! - Аня двома руками вчепилася в нього, ніби нізачо не хотіла відпустити від себе.

І якщо цей спалах тривав для нього вічність, то для неї лише мить.

- Можна з вами? - запитала Аня.

Вона сама дивувалася власній сміливості, яка переростала в нахабство. В'ячеслав Павлович видавався їй навіть не ровесником, а молодшим за неї, і треба було брати над ним шефство.

Звісно, він не смів їй відмовити, хоча зустріч з батьком завжди була для нього таїною, сокровеним, інтимом, що має бути заховане від чужих очей.

Вони мовчки молились, стояли пліч-о-пліч - і саме тоді небо скинуло із себе вагітність, народившись дощем. Гучно загуркотіло. Пронизливий холодний вітер намагався зазирнути в їхні душі. Окремі краплі дощу крізь листя падали їм на голови, але це посвячення водою ніби вдруге звістувало їхню з'яву на світ Божий.

Дош так само швидко закінчився, як і розпочався.

- Змокла? - турботливо запитав В'ячеслав Павлович.

- Зовсім ні.

Аня намагалася не дивитися на нього.

Зараз їй дуже хотілося, щоби поруч був Ян.

Аня відмовилась від запрошення на каву. Сказала, що хоч сьогодні вихідна, але вдома має багато роботи.

В'ячеслав Павлович не став наполягати, хоча відчув легкий присмак нещирості в її словах. Пішов на могилу до сестри. Бачив, що Аня сіла в машину до директора лікеро-горілчаного заводу.

Коли йшов назад, подумав, що Аня небезпечно близько наблизилася до нього, злякалася цього і тепер намагатиметься віддалитися, щоби він нічого поганого про неї не подумав.

А що він міг поганого про неї думати, якщо думки про Аню були світлими й теплими, як сама ця жінка? Ні, звісно, В'ячеслав Павлович не вважав себе інженером душ, хоча думав, що розбирається в людях.

Йти додому не хотілося. Здається, за довгі роки спільного життя переговорив з дружиною все, що можна, а взаємне мовчання вбивало його. Та й душа зараз налаштована на іншу хвилю. Вдома не та аура.

В редакції, крім головної бухгалтерки, більше нікого не було. Жінка теж би давно пішла додому, але деколи приносили рекламні оголошення, а це свіжа копійка до газетярської каси.

Її звали Корнелія Василівна. Старовинне ім'я, здається, ще більше зістарило цю жінку. Хоча вона була молодшою від В'ячеслава Павловича на два роки, – здавалося, що старша на всі десять.

Корнелія Василівна образилася, коли В'ячеслав Павлович вдав із себе заклопотаного роботою. Хоч би раз за всі ці роки їхнього знайомства сказав тепле слово на її адресу. Від кохання до нього в неї майже нічого не залишилось, а тепер і сама не знала, що хоче від В'ячеслава Павловича. Надолужити втрачене ще нікому не вдавалося на білому світі. Але ж слово, одне лиш слово міг би сказати! Он скільки їх у його статтях, присвячених іншим.

І Корнелія Василівна чудово знала, що злість, яка накопичувалась у ній упродовж десятиліть через В'ячеслава Павловича, виміщуватиме на чоловікові, невістці і внукові, але гальма давно вже стерлись, щоби могла зупинити себе.

Коли за Корнелією Василівною зачинилися двері, В'ячеслав Павлович випростав спину, відклав убік всі папери. Вже не треба вдавати, ніби переглядає їх.

Повітря сьогодні було дивним. Пахло Анею. Неповторний аромат її тіла тепер супроводжував його всюди.

В'ячеслав Павлович розумів, що з цим треба закінчувати. З чим? Ні до чого доброго це не призведе. Що? Намагався не зважати на того другого, хто хотів вселитися в нього. Десь читав, що всі люди схильні до шизофренії. Потрібен лише поштовх, щоби двовладдя заволоділо тобою. Аня – це той поштовх.

Перечитав оповідання. Фентезі, про яке казала Аня?

Більше тут робити нічого.

Знову вдав із себе заклопотаного, хоча його ніхто не бачив. Пішов із редакції, не попрощавшись із головною редакторкою. Хай ображається. Йому все одно.

Коли Степан зранку, як зазвичай, взявся до Ані, побачив, що вона в трусиках, хоча завжди, навіть взимку, спала голою.

- У мене менструація, - пояснила чоловікові.

- То зроби мені, - наполягав він.

- Мені погано.

Аня зіскочила з ліжка.

Чоловік демонстративно шумно відвернувся до стіни й ображено засопів. Трохи полежить і піде в туалет вдовольнити себе. Аня це вже знала, коли в неї були місячні. Зараз їх не було. Чоловіків легко дурити, якщо не хочеш займатися з ними сексом.

Вона вже вдягнулась, заварювала собі каву, думала. Ага, саме думала, хоча зранку зазвичай думки не залітали до її бідної голівоньки.

Все сплелосся в тугий вузол, розрубати який не було можливості. Чоловік має коханку. Ян постійно перед очима. Не знати які почуття зародилися до В'ячеслава Павловича. А ще вчора директор магазину хотів її зґвалтувати.

Тоді було страшно, а зараз, як згадає, сміється.

Старий пердун викликав до себе. Кабінетик маленький. Стіл, два крісла, шафа, сейф. Побачила, що директор п'яний. Почав навантажувати Аню - і те не так, і те. Вирішила мовчати. Перейде - заспокоїться.

Не зрозуміла, що сталося. Директор замкнув двері на ключ, повалив Аню на стіл і поліз робити свою справу. Від несподіванки вона втратила волю до опору. А ще старий мав силу в руках.

Втім, у нього нічого не вийшло. Аня зіштовхнула його із себе.

Дівчата, звісно, помітили, що з нею щось не так. Не хотіла розповідати. Ледве допрацювала. Йшла додому і плакала. Добре, що падав дощ. Ніхто не бачив її сліз. Та й без дощу, мабуть, не помітили б нічого. Люди збайдужіли. Замкнулись у свої мушлі. Не бачать чужих радощів і бід.

Рішення визріло ще на роботі. Треба йти звідти. Заяву написала вдома ще вчором. Але аж тепер, зранку, прийшло усвідомлення того, що задумала зробити. Залишиться без роботи. А за навчання ж доньки треба платити. Втішала себе, що за два тижні, коли звільнять за законом, знайде іншу роботу. І знала ж, що це важко, практично неможливо зробити в їхньому Дрогославі, де продавець на продавці сидить і продавцем поганяє. Але надія вмирає останньою.

Занесла заяву в бухгалтерію. Директор був на місці, але Аня не наважилася до нього зайти.

Їй здавалося, що всі дивляться на неї.

Головна бухгалтерка підійшла до Ані й покликала за собою. Це була новина на весь магазин, бо ця поважна пані в торговельній залі ніколи не з'являлась.

Удвох з нею Аня ледве втиснулась у кабінетик директора.

- Ти, той, забери заяву - сказав він, намагаючись не дивитися на Аню. - Я був неправий. Вибач.

Головна бухгалтерка переможно дивилася на Аню.

12

В'ячеславові Павловичу таки справді сподобалось власне останнє оповідання. Крайнє. Фентезі. Кохання інакшепланетянина до мешканки Землі. Щось у цьому було незвичне – не з точки зору неможливості ситуації. Щось інше. Але цієї інакшості поки що не міг пояснити сам собі.

Рішення визріло, здається, нізвідки. Ніколи про це не думав раніше. Роздрукував усі свої оповідання. Склав у папочку. Задумався. Чи захоче Аня їх читати? Але якщо не вона, то хто?

Після обіду, коли редакція випорожніла, повільно пішов у напрямку магазину, в якому працювала Аня. Папка видавалася непосильним вантажем. Усе ще сумнівався, чи сподобаються Ані його оповідання.

Згадав, як вона колись просила принести почитати щось зі свого. Тоді віджартувався. Мовляв, я ж не геніальний письменник. "Ніхто про себе цього не може знати", – серйозно зауважила Аня.

Іншого разу вона сказала, що письменнику можуть подобатися його твори, але читач належним чином не оцінює їх. І навпаки. Читач до небес возносить якийсь твір, хоча сам письменник вважав його не вартим уваги. Аж тепер В'ячеслав Павлович зрозумів, що мала на увазі Аня. Вона натякала йому. Я ж хотіла почитати ваші оповідання, а ви не принесли. А якщо ви талант або ж геній, але про це не здогадуєтесь?

В'ячеслав Павлович усміхнувся сам до себе, ніби наяву почув, як Аня вимовляє ці слова.

Черга до відділу, в якому працювала Аня, була чималенькою. В'ячеслав Павлович прилаштувався позаду. Аня побачила його, але не кивнула головою, як зазвичай. В'ячеслав Павлович тримав папку з оповіданнями в руці, а тут переклав її до пакету. "Не сьогодні", – подумав.

Коли був віч-на-віч з Анею, вона запитала:

– Вам що?

Розгубився.

Вона вже важила цукерки, коли він послав навздогін:

– Двісті грамів "Ромашки".

Гроші заплачені. Можна йти додому.

– Коли принесете свої оповідання? – запитала Аня.

Вона усміхалась. В'ячеслав Павлович подумав, що у нього зараз, мабуть, дурнуватий вираз обличчя.

Поспіхом вийняв папку із пакету, передав Ані. Добре, що вписався у двері, виходячи із магазину.

Тепер був не радий, що дав Ані свої оповідання. Звісно, її присуд буде однозначним: журналіст ніколи не може бути письменником. Від когось він уже чув цю фразу. Сказали в його присутності. Натяк зрозумів, але писати не кинув. Постановив сам собі:

якщо Аня скаже щось подібне, перемкнеться виключно на журналістику, а про письменництво забуде, як про дурний сон.

Це навіть краще, коли робиш вибір. Принаймні знаєш, що тебе чекає попереду, а що означають спалені мости за спиною.

13

Чоловік вдома не ночував, і коли Аня пішла на роботу, його ще не було. Не телефонувала. Байдуже. Мабуть, з коханкою. Але кому він потрібен без грошей?

Думки перенеслися до В'ячеслава Павловича. Вчора забула прочитати його оповідання. І папка залишилася вдома. Буде незручно, якщо він запитає про її враження, а вона не знатиме, що казати.

Ще не дійшла до роботи, як зателефонував чоловік. Аня усміхнулась. Знайшовся! Радіти має, чи що?

Степан повідомив, що він у лікарні. Вчора вечором йшов додому. На нього напали якісь молодики й побили.

- Щось серйозно? - запитала Аня й відчула, що їй байдужість до чоловіка зникає.

- Руку зламали, - відповів Степан буденно, ніби подібне відбувалося з ним щодня. - Можеш прийти?

Аня мовчала, думаючи, що має робити. Відпрошування на роботі не вітались.

- Потрібні гроші, - повернув її до тям чоловік.

Ну, звичайно. Як же без грошей? Усе в їхній сім'ї тепер залежить від того, скільки грошей заробить Аня.

Зранку людей у магазині було мало. Аня пішла до головної бухгалтерки. Тепер та була для неї ангелом-охоронцем. Розповіла їй про чоловіка, який потрапив до лікарні.

Та думала недовго:

- Трохи попрацюй.

Пішла від неї розчарована. Думала, головна бухгалтерка відразу її відпустить. "Трохи попрацюй". З директором магазину радиться, що мають робити? А якби Аня вмерла? Так стало шкода саму себе, що мало не розплакалась.

Виглядала В'ячеслава Павловича. Здавалося, що він врятує її від усіх бід і напастей. Просто хотіла побачити його. Навіть не казатиме, що сталося з її чоловіком. Але В'ячеслав Павлович уперто не йшов. Мабуть, пише свою чергову статейку і навіть не відчуває, що з Анею. Вона намагалася стримати себе, але злість на нього вже вилетіла з її бідної голівоньки.

Підійшла продавчиня із рибного відділу, висока і завжди сумна:

- Ти надовго?

Аня не зрозуміла.

- Сказали тебе підмінити, - терпляче пояснила.

- Я туди й назад, - пообіцяла Аня.

Продавчиня із рибного відділу, здається, іронічно глянула на неї. Ага, знаємо ми ці "туди і назад". Мабуть, якраз до кінця зміни й буде.

Аня забігла до головної бухгалтерки, хотіла їй подякувати, але кабінет був

замкнений. Натомість у директора з привідчинених дверей лунав її голос. Аня не наважилася зазирнути.

Побігла додому. Взяла гроші й зрозуміла, що не вистачить заплатити за доньчине навчання. Але ще має три місяці. Десь заробить.

14

В'ячеславові Павловичу не писалося. Думав про Аню. Відчував, що коли пише оповідання, ніяк не може спекатися журналістики. Вона в'їлася, здавалось, у кожную клітиночку його тіла. А якщо хоче добитись успіхів у прозі, треба позбутися журналістики у своїй писанині. Зараз це видавалося йому неможливим. Мусить ще два роки дотягнути до пенсії, бо на письменництві не заробиш.

Час повз черепахою. Стаття виходила кострубатою. А у бідній голівоньці В'ячеслава Павловича зароджувалося нове оповідання. Теж фентезі. Тобто він точно не знає, чи це справді фентезі, як і попереднє оповідання про інакшепланетянина і його кохання до мешканки планети Земля ("землянка" не підходило, бо асоціювалось із війною), але принаймні було інакшим, ніж усе попередньо ним написане.

Сюжет простий. Десятилітній хлопчик прокидається і розмовляє з батьками незрозумілою мовою. Вони його не розуміють, він – їх. Спочатку ті думають, що син придуркується. Але й у школі вчителі не можуть зрозуміти, що несе цей учень. Врешті-решт його везуть до Києва, показують ученим-лінгвістам, але ті лише розводять руками, бо до жодної із відомих мов те, що каже хлопчик, не належить. До справи береться психіатр. Він вводить малого у транс. Під дією гіпнозу той розповідає про далеку планету, звідки прилетів, таємничих істот, які її населяють. А коли його приводять до тями, хлопчик забуває не лише свої космічні мандрівки, а й мову. Розмовляє українською.

Щось таке. В'ячеслав Павлович усміхається. І звідки таке береться в його бідній голівоньці? Ніколи ж про це спеціально не думав. Але й саме по собі воно не могло народитися. Якись космічні сили посилають йому сигнали. Лиш би не збожеволіти і навчитися спокійно сприймати те, що тобі дають ті, чию присутність ти не бачиш, але відчуваєш.

В'ячеслава Павловича тягнуло до Ані. Навіть не треба, щоби вона щось казала. Лиш би побачити її.

Головний редактор і працівники були на роботі. Але він не втерпів. Та й привід знайшовся – закінчились улюблені цукерки "Ромашка".

Швидко йшов до магазину. Здається, нікого не помічав. Хтось з ним привітався. В'ячеслав Павлович не відповів. Озирнувся. Не знає цього чоловіка. Той здивовано дивився на нього – і В'ячеслав Павлович кивнув головою.

Ані на місці не було. Замість неї за прилавком стояла висока продавчиня. Вискочив із магазину і зателефонував Ані. Якщо вмирати, то з музикою!

15

Коли Аня підходила до лікарні, заспівала мобілка. Висвітлило "В'ячеслав". Без апострофу, бо не знала як його вставити. Усміхнулась. Після того як обмінялись

номерами, він уперше зателефонував їй.

- Слухаю, пане В'ячеславе!

Забула, як його по-батькові. Та й по імені, здається, ніколи не називала.

- Я прийшов, тебе нема, підманула, підвела, - намагався він жартувати. - Я був у магазині, хотів купити "Ромашку". Ти де?

На клітинному рівні Аня відчула, як важко йому далось оте "ти". Але ж вона йому сама дозволила. Не уявляла, що може і з ним бути на "ти".

- Там інша замість мене. Могли і в неї купити.

- Хотів тебе бачити.

Щось тепле відчула, але ще не могла собі пояснити цих почуттів. Розповіла про чоловіка, який потрапив до лікарні.

- Чи можу я чимось допомогти? - запитав В'ячеслав Павлович.

- Ще не знаю, - відповіла Аня, але їй було приємно, що він турбується про неї. Не про чоловіка ж.

Домовились, що вона зателефонує йому, як тільки дізнається, що з чоловіком.

- Бережи себе, пташенятко, - сказав В'ячеслав Павлович.

Аню мов обпекло з голови до п'ят. Вона ж нічого не розповідала йому про це. Пташенятко! В'ячеслав Павлович знає про її стосунки з Яном? Тільки той називав її пташенятком, а вона його - солодким хлопчиком.

Чоловіка впізнала ще здалеку. Він стояв спиною до неї і фліртував з довгоногою молодого медсестричкою в білому міні-халатику. Банальні фрази, від яких Аня вже давно не мліла, а молодичці, видно, вони подобались, бо сміялася щиро й по-дитячому. Степан вміє завойовувати жіночі серця. Не вміє їх втримувати, коли скористався тілом і спалює душу. Та й, мабуть, йому цього вже не треба.

Зупинилася від них за декілька кроків. Вдавала, ніби читає якусь листівку на стіні. Здається, щось про профілактику грипу, хоча літери розпливалися перед очима. Сльози? Ще цього не вистачало!

Мабуть, медсестричка відчула, що тут щось не те. Суперниць не переносиш на дух, особливо дружин своїх клієнтів. Боковим зором Аня бачила, що та легенько штурхнула Степана, бо той почав уже словесно підбиратися до її розкішного і звабливого тіла. Він озирнувся і побачив Аню.

- Дякую, панянку, за консультацію, - сказав і гречно вклонився, ніби справді почув щось суттєво важливе для свого здоров'я від світила медицини. Вмів, чортяка, викручуватись, хоча Аня вже давно його розкусила і не піддавалась на подібні провокації.

Молодичка усміхнулась і пішла, граціозно поводячи стегнами. Вся її постать свідчила, що якби не Аня, вона б затягнула Степана в ліжку. Але ще не вечір.

Ані було байдуже. Хоч сто порцій. Оте "пташенятко", яке не чула від дня смерті Яна, глибоко засіло в її бідній голівоньці. В'ячеслав Павлович - реінкарнація Яна? Але звідки він знає про пташенятко?

В'ячеслав Павлович уже був у редакції, писав оповідання про хлопчика, який знав неземну мову, коли зателефонувала дружина.

- У мене тиск.

Її голос свідчив про проблеми зі здоров'ям. Тихий, вмираючий, без надії.

В'ячеслав Павлович раніше запитував у неї: "Маєш тиск?". Вона відповідала: "Якби не мала, ти б мене уже поховав". Чорний гумор. А він же мав на увазі, чи високий у дружини тиск. Тепер міг би пожартувати в її стилі, але не наважився.

- Таблетку взяла?

- Ні.

- Чому?

- Бо не купила.

Ось так завжди. Тягне до останнього, а потім з'ясовується, що під рукою нема потрібних ліків. Свої таблетки В'ячеслав Павлович купував із запасом на місяць.

- Зараз буду, - сказав.

Востаннє так бігав, мабуть, ще в школі. А ще клятий ліфт, як завжди, не працював. Коли виліз на п'ятий поверх, зрозумів, що і йому знадобиться таблетка.

Дружина вмирала. Тобто показувала, як їй погано. Особливо це їй вдавалося, коли сварилася з чоловіком. Весь світ мав не просто завмерти, а, здається, вмерти разом із нею.

- Артистка погорілого театру, - якось сказав їй В'ячеслав Павлович. Дружина образилась, здається, на все життя, що залишилось.

Він дав їй потрібну таблетку, але дружина відвела його руку.

- Була остання, - пояснила, - я вже випила.

- Легше?

Нічого не сказала.

Зараз краще їй не зачіпати. Хай думає про своє.

В'ячеслав Павлович забув у редакції списані листки нового оповідання. Можна було відсвіжити в пам'яті й продовжити, але не став цього робити. Випив таблетку. Відлежався. Серцебиття внормувалося.

Думав про Аню. Впіймав себе на думці, яка залетіла до його бідної голівоньки, що віднедавна це приємно йому робити. Здається, нічого забороненого в цьому не було, але все ж навряд чи зважився би когось розповісти, що думає про Аню. Особливо дружині чи сину. Не зрозуміють. Засудять. Чомусь найдорожчі нам люди не розуміють нас і найбільше засуджують.

Дружина поралась на кухні, але не розмовляла з чоловіком. Так завжди буває, ніби він винен у тому, що в неї несподівано піднімався тиск.

Найменше В'ячеслав Павлович хотів, щоби Аня зателефонувала саме зараз. Не зміг би з нею нормально порозмовляти. Дружина би здогадалась, що він не байдужий до цієї жінки.

Аня й не телефонувала. Мабуть, забула про нього. Ну, і нехай.

Спочатку чоловік, а потім лікар щось казали Ані, але до її бідної голівоньки мало що влітало, бо оте "пташенятко", сказане В'ячеславом Павловичем, складало зараз її сутність. Причому це слово, здавалося, вже жило окремо від Яна, а ніби саме по собі, без нього, незалежно від нього, хоча ще вчора належало йому і тільки йому. Воно ще не перейшло цілком до В'ячеслава Павловича, але тепер лише від Ані залежало, чи належатиме йому.

Довелося за лікування чоловіка заплатити купу грошей, хоча й не стільки, скільки вона взяла з дому, – і це хоч трішки втішило Аню. Правда, не було зрозуміло, чому ще декілька днів чоловік має знаходитись у лікарні, адже зі зламаними руками люди живуть вдома і на роботу ходять, – але це навіть добре, що не бачитиме перед собою цієї огидної пики. Дамбу прорвало – й Аня дала вийти на волю всім своїм відчуттям. Колишнє кохання до чоловіка спочатку переросло в байдужість, а тепер перетворилось у ненависть – і вона це ясно усвідомила. Можливо, поштовхом стало загравання Степана з молодого медсестричкою, але Аня розуміла, що увесь цей негатив до чоловіка дрімив у ній довго. Степан і лише Степан був винен у всіх її бідах і нещастях. Аня не була з тих, хто виливає свої образи на когось. І чоловік ніколи не дізнається, що насправді коїться в її душі. Зрозуміє – тим краще чи гірше для нього, вже немає жодного значення. Вона би хотіла зупинитись, але не могла, і навіть смерть Яна в її уявленні була на совісті чоловіка, хоча до чого-чого, а до цього він точно не був причетний. Але під гарячу руку можна було навішати на Степана всіх собак, й Аня з радістю це робила, хоча якщо хтось і здогадувався про думки в її бідній голівоньці, то лише Господь Бог.

– Щось ти рано прийшла, – зауважила сумна продавчиня із рибного відділу.

Аня усміхнулась.

– Ще живий.

Сумна продавчиня із рибного відділу, здається, не була здивована такою відповіддю. Натомість на Аню напали веселощі. Таке часто з нею траплялось. То зла на весь білий світ, а то мало не в кожному бачить рідну людину.

Але й це швидко минуло, коли Аня згадала В'ячеслава Павловича. Вона ж мала йому зателефонувати, але чомусь не хотіла цього робити. Її другий солодкий хлопчик, небезпечно наблизившись до душі, тепер віддалявся від неї в часі й просторі з космічною швидкістю і в геометричній прогресії. Але чи може хтось вдруге стати її солодким хлопчиком?

Аня постановила собі, що коли прийде додому, прочитає всі оповідання В'ячеслава Павловича. Хай хоч очі повилазять, але читатиме до самого ранку.

Життя знову втрачало будь-який сенс. Так було тоді, коли не стало Яна.

18

На роботу більше не пішов. Брався читати – не йшло. З писаниною – те саме. Дружина продовжувала мовчати, ніби його не було на білому світі.

Думки летіли до Ані. Чи прочитала його оповідання? Чому не телефонує? Образилась?

Час повз повільно. Дощ за вікном заколисував. Дружина молилась у спальні. В'ячеслав Павлович цікавив канали по телевізору. Суцільна політика, ніби всі зійшли з розуму.

Дивився на мобілку, мовби закликав Аню зателефонувати йому. Марні зусилля.

Дощ за вікном збісився. Йому вже мало барабанити по підвіконню. Стукає у вікно, ніби просить пустити всередину.

Чути звук сирени. Поліція чи лікарі?

Боже, як нудно. Нічим зайнятись. Жодна думка не залітає до бідної голівоньки В'ячеслава Павловича.

Нарешті знайшов якийсь фільм. Детектив. Можна дивитись. Засинає й прокидається. Ледве додивився. Все ж стало цікаво, хто вбивця. Розчаровується. Думав, що інший.

Дванадцята ніч. Дружина спить. Ліг поруч. Сон утік. Дощ за вікном продовжує співати свою нудну пісню.

В'ячеслав Павлович думає про Аню. Вона сама? Чоловік у лікарні чи примостився біля неї? Хочеться доторкнутися до її тіла. Агов, старий, зупинися! Ця дівчинка не для тебе. Але чому так приємно думати про Аню? Просто думати.

Ледве стримує себе, щоб не зателефонувати їй. Вдовблює собі в голову, що вона спить. А якщо ні – і думає про нього?

Все одно не телефонуватиме їй. Ще скаже, що він нав'язується. Вона ж сама зголосилася, що сповістить про стан здоров'я чоловіка. Не захотіла – значить, не захотіла. У жінок все просто. Це чоловіки завжди щось вигадують, фантазують, домальовують в уяві.

В'ячеслав Павлович знав, що з ним відбувається. Він закохувався. Кохання – це ж не результат, а процес. У кожного він триває по-різному. Знайомі відчуття, коли тіло ніби в невагомості.

Ось тільки ніколи не очікував від себе, що може закохатися в свої п'ятдесят вісім. Коли він востаннє закохувався? Років двадцять тому? Точно. Двадцять років тому. Йому тоді було тридцять вісім. Здається, лише двадцять років минуло. Він тоді був молодим. А зараз – старий.

У той час, коли він востаннє закохався, Аня закохувалась уперше. І зараз у неї приблизно той вік, коли він востаннє закохався, і вона може востаннє закохатись. І В'ячеславові Павловичу захотілося, щоб Аня закохалась у нього. Нехай він стане її останнім коханням. А вона – його.

19

Вже була друга година ночі. Аня читала оповідання В'ячеслава Павловича. Без примусу. Очі не заплющувались. Було справді цікаво.

Залишалося ще багато, але змусила себе лягти спати. Зранку на роботу. Папку не братиме з собою. Лише вдома матиме змогу читати.

Сон прийшов швидко. Коли прокинулася, згадала, що наснився Ян. Кликав її за собою, але вона не пішла.

Надворі було значно холодніше, ніж учора. Довелося взяти курточку. Давно хотіла купити нову, але через витрати на лікування чоловіка не вдасться скоро це зробити.

Побачила здалеку знайому фігуру. Ян? Все похололо всередині. Хотіла прискорити ходу, щоби переконатися, що це не Ян, але з цього нічого не вийшло. Ноги стали важкими і ледве пересувались.

Ян - не Ян сів у автобус. Аня побачила його обличчя. Стала, як вкопана. На неї дивився Ян. Звісно, це був не він, але дуже схожий на нього. Коли Ян був живий, казав, що у нього є брат-близнюк у Празі. Той ніколи не приїжджав до Дрогослава. Ян з сім'єю навідувався до нього в гості, зупинявся там. Він називав ім'я брата, але Аня забула. Може, це брат приїхав?

Автобус давно розчинився в часі й просторі. Аня підходила до магазину. Подумала, що не хотіла би зустрітись із братом Яна. Про що з ним говорити? Дивилась би на нього, а думала про Яна. Ні, мости за собою слід спалювати.

Коли вже стояла за прилавком, прошмигнув директор. Намагався не дивитися в її бік. Якби це було можливо, давно би пішла звідси. Але де знайдеш роботу? Тобто знайти можна, але ще не знати, чи платитимуть стільки ж, як тут. До того ж, в Ані була добра душа. Вона вже не гнівалася на директора. П'яні ще й не таке витворяють. Знає по чоловікові. А директор у загальному непогано до неї ставився.

Думала зателефонувати Степанові, але не стала. Не смертельна в нього хвороба. Хоч відпочине від нього декілька днів. Сьогодні в лікарню не піде. Ліки купила, гроші на дрібні витрати дала. Хай займається своєю молодого медсестричкою в міні-халатику. Думала про це без злості й ревнощів.

Думки переметнулися до В'ячеслава Павловича. Хотіла побачити його. Просто побачити. Почути. Про всяк випадок зважила і відклала двісті грамів "Ромашки". Але до кінця її зміни В'ячеслав Павлович у магазині не з'явився.

20

Буває так, що вже зранку знаєш, що з тобою сьогодні станеться щось незвичне. У житті В'ячеслава Павловича було декілька подібних випадків. Передчуття народжувалися самі по собі, тільки-но прокидався. Не треба було думати-гадати, що саме трапиться, бо подібне людині не дано. Добре, що маєш підказку від вищих сил, а там як Бог дасть. Зазвичай В'ячеслав Павлович уже через якусь годинку-другу забував про свій вранішній настрій, а коли упродовж дня з ним справді траплялося щось незвичне, дякував вищим силам, що попередили.

Взагалі-то незвичне не було таким у тому розумінні, як ми собі уявляємо. Просто траплялося воно не часто, і з великою долею умовності його можна було віднести до незвичного.

Ось і цього ранку відчуття приємного народилося всередині В'ячеслава Павловича. Воно ще не виплеснулося назовні, а він уже усміхався. Старий, усе твоє приємне вже давно позаду! Доля грається з тобою у піжмурки, а ти віриш. Але добре, що приємне, бо неприємне теж відразу дає про себе знати.

Йшов на роботу і думав про Аню. Це приємне. Але воно вже декілька днів з ним. А

оці відчуття, які народилися зранку, жили ніби окремо від Ані, хоча В'ячеслав Павлович був переконаний, що тісно пов'язані з нею.

Зранку до вечора йому ніколи було вгору глянути. Газета мала вийти завтра, читали-перечитували, а В'ячеслав Павлович знаходив усе нові й нові помилки. Літредакторка пішла в декретну відпустку, нової так і не взяли. Оптимізація кадрів, економія коштів. Тому читали всі, хто був у редакції, але головний негласно розпорядився, щоби останню правку робив саме В'ячеслав Павлович – не тому, що найдосвідченіший, а, як з'ясувалося, – найграмотніший серед журналістської братії. Себе він таким не вважав, але був нажаханий тим, що університети нічому не навчили цих дівчаток і хлопчиків, які в журналістиці вже вважали себе пупами землі.

А ще оповідання про хлопчика, який знав неземну мову, зайняло набагато більше часу, ніж В'ячеслав Павлович думав, і поволі переростало у невеличку повість.

Так і не зумів упродовж дня збігати в магазин, щоби купити двісті грамів "Ромашки". Ну, і, звісно, Аню побачити. Тобто насамперед Аню побачити, а "Ромашки" – то таке.

21

Аня йшла повільно. Дві сумки в руках. Накупила продуктів, бо видали зарплату. Звична ноша для її рук. Втім, з самого ранку відчувала незвичну важкість, яка тиснула на неї.

Чоловік з нудьги телефонував декілька разів. Усе розпитував, чи прийде. Сказала, що ні, бо має багато роботи. Могла б і вирватись, якби дуже хотіла. Он до Яна щодня бігала. А потім подумала, що чоловік розпитує, чи прийде, бо хоче зайнятися сексом з молодією медсестричкою в міні-халатику. Перестала відповідати на Степанові дзвінки. Хай мучиться, що можуть застукати на гарячому.

Звернула у провулок. Темно. Ліхтарі тут вимкнені. Ледве розрізняєш силуети людей.

Раптом ззаду хтось хапає за Аніні сумки. Всередині в неї все охолело. Ще багато грошей залишилося від зарплати. Візьмуть – і не скривляться. Ніхто її, бідну, не захистить. Люди наполохані. Бояться власної тіні.

– Привіт, – чує знайомий голос. – Давай допоможу.

Радше здогадується, ніж впізнає В'ячеслава Павловича.

– Ну й налякали ви мене, – зізнається.

– Такий страшний?

Аня не відповідає. В'ячеслав Павлович і сам знає, що він не страшний. На душі в неї радісно. Усміхається. Звісно, він цього не бачить. І не відчуває. Йому й не треба. Головне, щоб вона знала.

– Що ти тут заблудилася? – питає він весело.

В'ячеслав Павлович теж безмежно радий, що зустрів Аню.

– До сестри йду. Треба поприбирати, квіти підлити.

– А сестра де?

– В Польщі, на заробітках.

- А твій чоловік?

Це вже контрольний постріл з його боку. Але ще не в голову. Серце в Ані приємно стискається. Ніби завмираєш на мить, а потім відчуваєш насолоду.

- А чоловік у лікарні.

Аня хитра, мов лисичка. Побачив би її зараз В'ячеслав Павлович. Може, й не захотів би мати справу з такою жінкою. Добре, що в цьому провулку ліхтарі не світять.

Підіймаються на п'ятий поверх. Це останній. Тут ліфту нема. В'ячеслав Павлович забув про хворе серце.

Аня вмикає світло. Яка ж вона красива! Ні, вона красивою була завжди, а сьогодні особлива.

Здається, Аня розуміє, про що думає В'ячеслав Павлович. Червоніє від п'ят до кінчиків волосся. Чого б це? Що з нею?

Аня нахиляється над сумкою, шукаючи його улюблені "Ромашки". Він бачить її груди.

22

Вони лежать поруч. Аня усміхається. Вона щаслива. Таке маленьке і несподіване щастя завітало до неї сьогодні.

З чоловіком вона поспішала, намагалася швидше завершити свою справу, щоби й собі отримати задоволення, поки він не закінчив. А В'ячеслав Павлович зробив усе для того, щоби насолода уповні захопила її тіло, а вже потім, мов дбайливий господар, поставив крапку.

- Я не думала, - почала, було, Аня, але замовкла, навіть долонею рот прикрила, щоб крамольні слова не вилетіли.

- Ні, кажи, раз уже почала.

В'ячеслав Павлович нахилився над нею, усміхаючись. Він теж такий хитрючий, як і вона?

- Ти образишся, - каже щиро й дивиться на нього, ніби хоче вгвинтитися в цю мудру голівоньку й вивідати всі сокровенні думки.

- На тебе - ніколи, - відповідає В'ячеслав Павлович серйозно, й Аня вірить, що він не гніватиметься, що би вона не зробила.

- Я думала, що такі старі, як ти, вже нічого не можуть, - щиро зізнається Аня.

Він кладе голову на подушку. Про щось думає. Образився?

- Ти не старий, - схиляється вона над ним, жалкуючи, що сказала таке.

Вони зливаються у довгому поцілунку, аж Ані не вистачає повітря.

Тепер вона згори. Може дозволити собі те, чого соромилася робити з чоловіком й іншими коханцями. З В'ячеславом Павловичем легко. І ніякий він не старий. Це вона щиро. Після п'ятики чоловік був ніякий. Ото справді старий!

Згадала на свою голову. Степан телефонує.

- Чоловік? - здогадується В'ячеслав Павлович. - Поговори з ним.

Вони продовжують свою справу. Аня вагається, але таки натискає на зелену кнопку саме в ту мить, коли В'ячеслав Павлович притиснув її до себе, і вона відчуває, як

глибоко він увійшов в неї.

- Ти де? - суворо питає чоловік, ніби знає, з ким зараз його дружина і що робить.

- У сестри.

Говорити все важче, бо В'ячеслав Павлович знає свою справу. Не вистачило, щоби вона зараз скрикнула від задоволення.

- За тобою хтось женеться?

- Прибираю. Потім зателефоную.

Аня вимикає телефон.

Теплі хвили в середині закипають. Зараз вибухне вулкан. У В'ячеслава Павловича теж. Вони роблять це разом.

- Пташенятко, - шепоче він.

- Мій солодкий хлопчику, - шепоче вона.

23

Уночі на початку жовтня випав перший сніг. Протримався він лише до вечора. Морозу не було. Болотяна каша під ногами мордувала людей, які поверталися з роботи додому.

Аня ще декілька разів зустрічалася з В'ячеславом Павловичем на квартирі у сестри. Тепер вони були справжніми коханцями. А тоді, коли це трапилося з ними вперше і ніби ненароком, відчували себе коханими.

Він і далі називав її пташенятком, а вона його - солодким хлопчиком, хоча не зізнавалася, що це перейшло до них від Яна. Втім, про Яна Аня розповіла В'ячеславові Павловичу доволі багато. Це було ніби її остаточне прощання з минулим життям. Ян, колишній афганець, навчив її стріляти, водити машину, а футбол зробив неодмінним атрибутом її життя. Машини в неї не було, зброї теж, а ось коли по телевізору показували футбол, - світ міг зачекати. Чоловік цього не розумів. Він теж любив футбол, в юності навіть грав за заводську команду, але далі цього справа не пішла. Інколи дивився ігри по телевізору, але без фанатизму, як Аня. У неї ж це стало хворобливим. Вишукувала у смартфоні матчі, якщо Інтернет мав доступ, дивилася до нестями. Звісно, у вільний від роботи час. А інколи й під час роботи. Тоді покупці заважали насолоджуватися грою.

А вільного часу тепер було все менше й менше. Чоловік продовжував байдикувати. Його, здається, не цікавило, звідки беруться продукти в холодильнику. І коханка, мабуть, кинула його, бо тепер, бувало, тижнями не виходив із хати. Хоч не пив - уже добре.

Мама Ані влаштувалася прибиральницею на філологічний факультет Дрогославського педуніверситету. Це був вагомий доважок до її пенсії. Хоч за комунальні послуги можна було нормально заплатити. Гроші Ані з двох робіт йшли на харчування, а решту відкладалося на оплату за навчання доньки.

Другу роботу Ані знайшов В'ячеслав Павлович. Був у Дрогославі готельчик "Галина". В'ячеслав Павлович казав, що власницею є його колишня коханка. Господиня готельчику зиркала недовірливо на неї. Можливо, сама про все здогадалась. Її почуття

до В'ячеслава Павловича давно згасли. Просто потрібна була хороша працівниця.

Аня щодня після роботи в магазині прибирала номери в готельчику, а по неділях стояла на рецепції. Про футбол, читання книжок, як і про вихідні, довелося забути.

24

В'ячеслав Павлович купив товстий зошит. Дев'яносто шість аркушів. Якщо писати в кожній клітинці, а не через рядочок, має вистачити.

На обкладинці друкowanими літерами вивів заголовок

ПТАШЕНЯТКО І СОЛОДКИЙ ХЛОПЧИК

Внизу написав -

Роман

Щодня носив зошит на роботу, але поки жодного рядочка не народилось. Це мав бути роман про Аню і Яна. В'ячеслав Павлович відчував, що не повинен цього робити. Хіба мало тем залітає до його бідної голівоньки? Та й роман - це тобі не оповідання: написав - і забув. Тут треба витратити декілька років життя. Вистачить снаги?

Аня розповіла йому про Яна, і тепер він має про це написати. Звісно, не скаже їй ні слова. А відчував незручність, бо його роман мав стати реалістичним, а не висмоктаним із пальця, як деякі оповідання. Всі ці інакшепланетяни, закохані в землянок, тобто жінок планети Земля, хлопчики зі знанням неземних мов - ніщо порівняно з Яном, якого Аня продовжувала кохати. В'ячеслав Павлович розумів, що заступив покійника лише на якийсь час. Аня спочатку захопилася ним, навіть трішки закохалася в нього - і все. Це її кохання до нього швидко минуло, і В'ячеслав Павлович навіть не встиг зрозуміти, чи він теж, бодай на короткий час, закохався в Аню. Радше він відчув, ніж усвідомив, що Аня продовжує кохати свого Яна, нехай і мертвого, і це вдарило по ньому. Не підозрював, що він такий самозакоханий і що покійник може стати йому суперником.

В'ячеслав Павлович розумів, що почне писати роман "Пташенятко і солодкий хлопчик" лише тоді, коли в нього спаде хвиля провини перед дружиною. Зрадив їй з жінкою, на двадцять років молодшою від себе. Раніше, коли був молодим і мав коханок, почуттів провини до дружини в нього не було. Звісно, вона здогадувалася, що в нього є жінки, хоча якби знала, скільки насправді, розлучилась би з ним. А тепер і не повірила би, навіть якби він зізнався, що зрадив їй, та ще й з молодшою на двадцять років.

Коли В'ячеслав Павлович після другої реанімації повернувся додому, дружина сказала, що він ні на що вже не здатний. Ось років десять і не займався з нею сексом, хоча мав коханок. І виходило, що він ще може, й приклад Ані це підтвердив. Саме їй дісталось усе найкраще, а не дружині. Чи їй уже не треба того найкращого, якщо продовжує кохати мертвого Яна?

25

Аня розуміла, що не мала би цього робити. Людина дала їй роботу, а вона так нахабно їй віддячила.

У господині готельчику був другий чоловік, набагато молодший від неї. Він відразу ж поклав око на Аню, коли вперше побачив її, і вона це відчула. Але й сама, коли

декілька днів не бачила Степана, заглядала за ним.

- У мене таке ж ім'я, як і в твого чоловіка, - казав він, - так що не забудешся, якщо щось.

Вона сміялась, розуміючи його натяк.

Якось Степан ззаду обійняв її, коли вона прибирала в номері. Аня відчула жагу його тіла. Ще той жеребець.

- Не тут, - лише вимовила, знемагаючи, але вицілювати себе дозволила.

Коли Аня йшла додому, він під'їхав машиною і запропонував підвезти.

Вони кохалися недовго, але ще ніколи у своєму житті Аня стільки разів підряд не отримувала задоволення. Навіть з Яном було інакше, хоча його вона кохала чи переконала себе, що кохає, - і тоді, і після смерті. Звісно, кохання до Степана в неї не було, але грішне тіло вимагало свого, причому регулярно. Аня розуміла, що не надолужить втраченого, але бодай отримає тваринну насолоду, бо ще декілька років життя - і на неї ніхто з чоловіків не дивитиметься.

В'ячеслав Павлович не зник з її поля зору. Він регулярно приходив у магазин за своєю "Ромашкою". Здається, говорили ті ж слова, що й раніше, але вже не були ні коханими, ні коханнями, і друзями теж не стали.

В'ячеслав Павлович перестав давати їй свої оповідання. Аня вже й не пам'ятала, коли вони востаннє займалися сексом. Назвати це займатися коханням язик не повертався, а Степан не йшов у жодне порівняння з В'ячеславом Павловичем. Все-таки молодість має значення, особливо для чоловіків. Дивно, але Степана Аня не запрошувала до квартири своєї сестри, ніби це місце було зарезервоване за В'ячеславом Павловичем. А той, здавалося, відчував, що замість нього у неї є інший. Раніше невимушено напрошувався, й Ані подобалися його сміливість і настирність, а тепер навіть не натякав на це.

Вони ще були на "ти", коли ніхто не чув, й Аня запитала, чому він не несе їй оповідань. "Бо пишу роман", - відповів він. "Даси почитати?" - "Коли напишу".

І погляд повз неї, як сигнал про втрачене кохання.

26

Після цієї розмови з Анею написання роману "Пташенятко і солодкий хлопчик" пішло у В'ячеслава Павловича повним ходом. Писав на роботі і вдома. Якщо встигав, відразу друкував написане на комп'ютері. Інколи назбирувалося багато ненадрукованих сторінок, і тоді дивним чином гальмувався процес написання роману.

Сюжет змінювався. Здавалося, це вже не залежало від В'ячеслава Павловича. Від натуралізму він відмовився. Справді, було би вже не просто нечесно, а підло з його боку, якби він переніс на папір усе, що Аня розповіла йому про Яна. Навіть зміна імені покійника на Роберт не розв'язала би проблему.

Та й поруч з Яном-Робертом вимальовувався ще один тип, в якому В'ячеслав Павлович з подивом почав упізнавати себе.

Сцени, образи, слова виникали нізвідки, і В'ячеслав Павлович подумав, що його рукою водить Бог. "Це Лихий водить твоєю рукою", - сказала дружина, ніби прочитала

його думки, і В'ячеслав Павлович схильний був більше вірити їй, ніж своїм відчуттям. Дружина знала, що він пише роман, і скептично ставилася до цього. Жодного разу в неї не виникло бажання заглянути в зошит, щоби прочитати написане. А про Лихого вона, можливо, сказала просто так, і жодних думок у його бідній голівоньці прочитати не могла, але він сприйняв усе близько до серця. Від кого би йшов цей процес, – від Бога чи Лихого, – але зупинити його В'ячеслав Павлович уже не міг.

Звісно, він не мав би гніватись на Аню, бо й сам відчував, що давно не кохає її. Ну, як давно? Ці декілька місяців їхнього знайомства, в тім числі й дуже близького, коли спліталися тіла, а душі становили єдине ціле, розтягнулися, здавалося, на роки і навіть десятиліття, тому відчуття часу було відносним. Та й вона, мабуть, теж не кохала його. Якби це трапилося з ними набагато раніше, в пору між його сорока-п'ятдесятиріччя, то різниця в двадцять років була би бажаною і цікавою. Але ж В'ячеслав Павлович розумів, що молодші, якщо вони є в Ані, можуть дати їй набагато більше, ніж він.

В'ячеслав Павлович мав би бути вдячний Ані, що вона дала поштовх, – і він почав писати свій роман. А так би й жив від оповідання до оповідання, хоче ще раніше, до знайомства з Анею, відчував, що може освоїти більші форми.

Але не це було головним зараз. В'ячеслав Павлович усвідомлював, що роман "Пташенятко і солодкий хлопчик" – це як помста Ані, яка проміняла його на іншого чи інших, і дружина абсолютно права, хоча й не підозрює цього, що його пером водить Лихий. Ось тільки коли відчув у собі письменника і сам смак літературної праці, вже не можеш зупинитись.

27

Робота без вихідних давалася взнаки. Аня стала дратівливою і злою. Часто зривалася на Вікторії. Відчувала, що донька віддаляється від неї, має якісь таємниці. Можливо, щось дівоче, своє, але ці проблеми видавались Ані мало не глобальними.

В останній день лютого з самого ранку падав лапатий сніг. Природа ніби кричала: "Люди, розплющуйте очі, оцініть красу!". Але мало хто був здатний радіти ще одному дню життю, подарованому просто так. Комфортніше кожному було залізти в свою мушлю й не вилізати звідти.

Здається, Бог зглянувся на Аню й дав їй можливість перепочити, але зробив це своєрідно. Інколи ми не здогадуємось, які наслідки можуть мати наші молитви, навіть якщо вони щирі.

Господиня готельчику, дивлячись повз Аню, сказала, що та тут більше не працює. Протестувати було марно, бо Аня зрозуміла, що Галина про все здогадалась. Або ж хтось їй доніс, що бачив Аню зі Степаном. Було дивно, що цього не сталося раніше.

Чомусь відразу Аня ніби наяву побачила перед собою В'ячеслава Павловича, хоча давненько вже думки про нього не залітали до її бідної голівоньки. Буде невимовно соромно, коли він дізнається, що його пташенятко зраджувало своєму солодкому хлопчикові з іншим.

Втім, копія виявилася блідою. Аня ж думала, що В'ячеслав Павлович замінить їй Яна. Цього не сталося, і тим болючішим було втрачати цього доброго і невибагливого

чоловіка. Аня розуміла, що все залежало не лише від неї. В'ячеслав Павлович теж непомітно віддалився від неї. Можна було лише думати-гадати, з якої причини, але Ані це вже було нецікаво, бо кохання до В'ячеслава Павловича випарувалось, як роса на сонці. Може, його й зовсім не було, а вона собі щось наміряла. Коротке захоплення Степаном, молодим чоловіком господині готельчика, внесло свіжий струмінь в її життя, бо сексу в машині в Ані ще не було, – але не більше. Чоловік був ніякий. Ось і залишилася на старості років біля розбитих ночов. Усміхнулася сама до себе гірко й розпачливо, бо ніколи не думала, що вважатиме себе старою у свої тридцять вісім років.

Коли прийшла додому, побачила доньку і двох незнайомих юнаків.

– Мам, – ошелесила Вікторія, – я виходжу заміж.

Ну, звичайно, саме цього бракувало зараз Ані до повного щастя.

28

"Таня злякалася не на жарт. Ще ніколи Роберт так смертельно не пронизував її поглядом. Їй здалося, що зараз Роберт наведе пістолет на неї й натисне на гачок. Це ж треба бути такою дурепою! Сама зголосилася, що хоче навчитися стріляти. То виконуй усі команди Роберта, а не вставляй свої п'ять копійок".

В'ячеслав Павлович замислився. Ніби наяву чув голос Ані. Вона розповідала йому, як Ян у лісі вчив її стріляти.

Роман "Пташенятко і солодкий хлопчик" не вмістився у товстий зошит. Довелося купити другий. Списав його вже наполовину. Мабуть, доведеться придбати ще один.

Намагання написати все як було, базуючись лише на розповідях Ані, виявилось нездійсненним. Героям потрібні були друзі, сусіди, знайомі. Не міг же В'ячеслав Павлович розмістити їх на безлюдному острові. Якщо раніше реальності в романі було відсотків 70-80, то тепер лише окремі епізоди нагадували про первісний задум.

В'ячеслав Павлович розумів, що від нього мало що залежало. Спочатку він чинив спротив, чесно викладаючи на папір історію кохання Ані й Яна. Але тепер його літературні герої Таня і Роберт жили самотійно, без автора, який їх створив. Складалося враження, що коли одного разу В'ячеслав Павлович зазирне до зошита, то прочитає там те, чого не писав. Навіть якщо Аня й читатиме роман, то навряд чи зрозуміє, що це про неї й Яна. Невидимі сили тихо й ненав'язливо зруйнували план його помсти. Може, це і на краще.

Падав лапатий сніг. З редакційного вікна В'ячеслав Павлович задивився на це диво природи і втратив хід думок. Довелося перечитати щойно написане, щоби продовжити.

"Роберт вийняв патрони, поклав їх до кишені, а пістолет відкинув подалі від себе. Таня ще трохи почекала, підійшла до нього ззаду й обійняла. Він здригнувся, але не відштовхнув її. Вже добре.

– Вибач, я більше не буду, – прошепотіла вона йому на вухо.

Її губи там затримались. В хід пішов і язичок. Роберт це любив. Ось і зараз завмер. Хитра лисичка знала, як догодити своєму солодкому хлопчикові.

– Пташенятко, ти могла себе вбити, – сказав він.

Справу було зроблено. Таня боялася, що Роберт кине її. Мабуть, це було би найстрашнішим у житті.

Боже, як солодко кохатись у лісі!"

29

За два тижні після їхньої першої зустрічі Юрко завоював не тільки її тіло, а й душу. Ні, спочатку, звісно, було завоювання душі, а тіло здалося без спротиву.

Коли Аня побачила двох юнаків і почула слова Вікторії, що вона виходить заміж, то на підсвідомому рівні відзначила, що хотіла, аби нареченим доньки став Юрко, імені якого тоді ще не знала. Але ним виявився Ромко, мовчазний і нерішучий. Але саме такого, як Ромко, і треба Вікторії. Командуватиме ним усе життя, якщо не закохається у когось іншого.

Вони сиділи на кухні, пили каву, і Юрко щиро зізнався, що подумав, ніби Аня – сестра Вікторії. Це дуже сподобалось Ані, бо якщо й лестили їй чоловіки, що виглядає молодшою, то хотіли взамін заволодіти її тілом. Вона відчувала це кожною клітиночкою. А Юрко ще не позбувся дитячої безпосередності, тому йому можна було вірити.

– А яка сестра, молодша чи старша? – допитувала Аня.

Юрко дипломатично відповів:

– Не будемо уточнювати.

Звісно, про ніяке женихання мова не йшла. Це Вікторія кинула пробну кулю. В принципі, Аня не була проти, якщо молодята цього хочуть. Але одвічне квартирне питання може зруйнувати будь-яку сім'ю. Ромко жив у такій же хрущовці, як і вони, з батьками і молодшим братом. Хто до кого мав переїжджати? Одним словом, весілля відклали до кращих часів, й Аня відчула себе розумною й мудрою мамою, хоча точно не знала, що краще: бути розумною чи мудрою?

З Юрком у неї закрутилось якось відразу. Він був ровесником Вікторії, вчився з нею в одній групі. На двадцять років молодший. І вона на двадцять років молодша від В'ячеслава Павловича. Йому можна, а їй ні?

Про цього юнака вона думала вдень і вночі, аж поки не опинилася з ним в ліжку. Він завіз її на батьківську дачу за Дрогославом. Шикарне двоповерхове приміщення, майже палац.

А ще Юрко неперевершено робив куні. Здається, Аня хотіла цього все життя, але так і не дочекалась ні від чоловіка, ні від Яна, ні від В'ячеслава Павловича.

30

В'ячеслав Павлович уже й не пам'ятав, коли востаннє був у магазині, в якому працювала Аня. Його й не тягнуло туди, тобто до неї, а "Ромашки" можна було купити деінде.

Роман "Пташенятко і солодкий хлопчик" йшов до закінчення. Він уже добряче набрид В'ячеславові Павловичу. Вийшов набагато більшим і зовсім не таким, як був задуманий. Внутрішньо В'ячеслав Павлович відчував, що оповідання його більш цікаві, але з романом була ситуація, як з валізою без ручки: і нести незручно, і кинути не

хочеться. Цікаво, що поки писав роман, жодна тема для оповідання не залетіла до його бідної голівоньки.

Якось здалеку він побачив Аню з юнаком. Вони йшли, мов закохана пара, весело щебетали й нікого не помічали. Якби не велика різниця у віці, можна було подумати хтозна що.

На роботі було нудно – аж здуріти. В'ячеслав Павлович призвичаївся заходити в Інтернет і вишукувати різноманітні сайти, про які досі й гадки не мав.

Своїми візитами до його кабінету почала набридати Корнелія Василівна. Раніше, коли на роботі були головний редактор і молоді журналісти, клято сиділа в себе, а тепер, здавалося, нікого не боїться і йде теревенити до В'ячеслава Павловича. Головну бухгалтерку не спиняли його слова, що він зайнятий і має щось писати. Вона пропускала це мимо вух і розповідала В'ячеславові Павловичу про все на світі. Дивно, але він став смиренним, не нервував, хоча й не дуже прислухався до її слів.

Під час одного візиту до його кабінету Корнелія Василівна подала слухну ідею, за яку вхопився В'ячеслав Павлович.

– А чому б тобі не видати свою збірку оповідань? – запитала вона, а він вдав, ніби читає якусь дуже важливу статтю в Інтернеті.

Проте вдома сидів до ночі, вичитуючи свої оповідання. Вирішив, що надрукує книжку. Залишилося лише назвати збірку за іменем одного з оповідань. "Пташенятко і солодкий хлопчик" мало дочекатися кращих часів.

31

Перші проблеми з Юрком виникли в Ані тоді, коли зрозуміла, що він її ревнує. Взагалі-то вона негативно ставилася до того, коли чоловіки чи коханці намагались її приватизувати. Аня вважала себе вільною жінкою. Кішкою, яка гуляє сама по собі.

У виконанні Юрка ревності виглядали смішно. Він був ображений, як мала дитина, в якої відібрали улюблену іграшку. Міг добу не розмовляти з Анею, але потім не витримував, просив пробачення, пропонував зустрітися. Все, звичайно, закінчувалося розкішним сексом.

Якось вони їхали у маршрутці, а коли вийшли, Юрко запитав:

– Хто цей чоловік?

– Який? – не зрозуміла Аня.

– Він так цікаво дивився на тебе.

І скільки Аня не запевняла його, що не звертала уваги на жодного чоловіка в маршрутці, Юрко їй не повірив.

– Всі ви такі, – буркнув він.

Потім було ще декілька подібних випадків. Врешті-решт це їй почало набридати. Вона сказала, що коли Юрко не припинить ревнувати її до стовпа, вона кине його. Сказала без злості, навіть з усмішкою на вустах. Звісно, в неї не було намірів кидати такого шикарного коханця, з яким дійсно відчувала себе жінкою. Просто хотіла поставити Юрка на місце, хоча Ані лестило, що її ще можуть ревнувати. Не кожна жінка цим похвалиться.

Юнак нічого не відповів, але на декілька днів зник із її поля зору. Навіть на телефонні дзвінки не відповідав.

Аня почала переживати. У вісімнадцять років запросто вкоротити собі вік через нерозділене кохання. Не хотіла брати гріх на душу. Думала зустріти Юрка в університеті, але наштовхнулася на Вікторію та її нареченого. Здається, вони знали про стосунки Ані й Юрка, але це було не те, що вона подумала.

Донька взяла її під руку і прогулювала університетським коридором.

– Юрко захопився тобою, – сказала Вікторія. – Ти вже будь з ним обережнішою.

Цікаво, що сказала би Вікторія, якби дізналася, що її мама займається коханням з Юрком. Ані кортіло дізнатися, чи вже спала донька з нареченим, але в даній ситуації було недоречно про це запитувати.

– Я боюсь, що він щось із собою зробить, – сказала Аня. – Не відповідає на мої дзвінки.

– Нічого він собі не зробить, – розсміялась Вікторія. – Актор погорілого театру! Ти в нього не перша і не остання. Вже крутить з якоюсь п'ятикурсницею. Дивуюсь, чому йому подобаються старші жінки.

Так ось воно що! Значить, його ревності – то гра? Але яка переконлива!

32

У друкарні йому назвали ціну. Сім тисяч гривень. Стільки мало коштувати сто примірників збірки оповідань В'ячеслава Павловича.

Побачивши його здивоване обличчя, директор друкарні, якому, мабуть, і двадцяти п'яти років не було, усміхнувся:

– По-перше, ми вам дали знижку, бо друкуємо вашу газету. А якщо скажете, що станете нашим постійним автором, то можете розтягнути виплату на декілька місяців.

В'ячеслав Павлович пробурмотів, що має ще деякі твори. Це мало означати, що він погоджується на умови, запропоновані директором друкарні.

Вирішив ні про що не казати дружині. Навряд чи вона погодиться з їхнього куцого сімейного бюджету виділити кошти на його збірку оповідань. В чому-чому, а в цьому порозуміння годі було шукати. Але де ж знайти гроші? Навіть за найкращого варіанту, але тисячу-дві щомісяця треба заплатити.

Навіть нема з ким порадитись. З Анею давно не спілкується. Сам собі відкрояв шлях до магазину, в якому вона працює. Навіть номеру її телефону вже нема. Якось зателефонував їй. Аня з кимось розмовляла. Вже й есемеска прийшла, що вона закінчила розмову, але дзвінка від неї того дня не дочекався. Зазвичай вона перебивала розмову з кимось, щоби поговорити з ним, або ж передзвонювала. Зі злості видалив її номер телефону. Потім, правда, жалкував про це, але втраченого не повернеш. Можна було, звісно, піти в магазин, купити свої двісті грамів "Ромашки", відновити стосунки з Анею, але В'ячеслав Павлович, скільки себе пам'ятає, ніколи не був наполегливим у стосунках із жінками. До того ж, йому завжди бракувало елементарної людської хоробрості.

У такому пригніченому стані застала його Корнелія Василівна.

- Закохався? - намагалася пожартувати вона.
- Якби ж то, - приречено сказав В'ячеслав Павлович.

Для головної бухгалтерки це був добрий знак. Якщо не закоханий, то проти всього іншого в неї ліки знайдуться.

Не хотів, але розповів їй свою сумну історію про видання збірки оповідань. Складалося враження, що Корнелія Василівна уже все знала. Трішки подумала і вийшла із кабінету, не зронивши й слова. В'ячеслав Павлович лиш криво усміхнувся їй услід. Всі вони такі, жінки: поспівчують - і нічого не зроблять.

Але він помилився. Через хвилину головна бухгалтерка знову з'явилась в його кабінеті і поклала перед ним на стіл конверт.

- Що це? - запитав він, хоча вже здогадувався.
- Хабар тобі. - Корнелія Василівна нависла грудьми над ним. - Тут сім тисяч. В редакції тримаю, щоби чоловік не знайшов і не пропив. Віддай у друкарню.
- А як я тобі буду віддавати?
- Віддаватимеш щомісяця із зарплати, скільки зможеш.

33

Коли зателефонував Юрко, Аня вже відійшла. А тоді, при Вікторії, мало не розплакалась, вражена підступністю юнака.

Він запропонував зустрітись.

- Навіщо? - запитала вона ображено. - В тебе ж є дівчина. З п'ятого курсу, здається.

- А, то ти вже все знаєш, - протягнув він байдуже. - Ну, тим краще. З тобою було класно. Чесно. Якщо скучатимеш, телефонуй. Зустрінемося у батьків на дачі.

Яке самовпевнене гімно! Мабуть, ці слова вирвалися із її вуст, коли Аня йшла з роботи додому, бо якийсь чоловігга усміхнувся. Ото довели жінку.

Перед сном вона мало не згвалтувала чоловіка. Він був здивований, але виконав усі її забаганки. Звісно, Аня уявляла, що кохається з Юрком.

Довго не могла заснути. Чоловік хропів. Уявляла, що Юрко кохається з п'ятикурсницею на дачі у батьків. Робить їй куні, а дівця вибухає в оргазмі, як вулкан. Тепер на собі відчула, що таке ревності. Колись ревнувала чоловіка, Яна, В'ячеслава Павловича, але це було ніщо, порівняно з тим, як тепер ревнує Юрка. Краще він би її ревнував, але був з нею. І навіщо вона сказала, що кине його?

Мусила виплакаться у ванні. Стало трішки легше. Згадала В'ячеслава Павловича. Треба йому завтра зателефонувати. Може, зустрінуться на квартирі у сестри. Не треба їй жодного сексу. Вже має по саму зав'язку. Просто розкаже В'ячеславові Павловичу все, як є. Він вміє слухати. Ніколи не засуджує. Дає мудрі поради. Чому тато не був таким?

Зранку Аня замоталася на роботі. Бажання зателефонувати В'ячеславові Павловичу вивітрилося в часі й просторі.

Прибігла Вікторія. Сказала, що порвала зі своїм нареченим.

- І що тепер буде? - заклопотано запитала Аня.

- Нічого не буде, - байдуже відповіла донька. - Знайду собі іншого. Хоч би Юрка. Хочеш такого зятя?

Аня завмерла. Вікторія точно знає, що в неї було з Юрком. Випробовує. Знущається.

- Так він же зустрічається з п'ятикурсницею, - кинула останній козир.

- І що? Позустрічається і кине. Я ж у тебе красуня!

Ні, нічого не знає. Якби знала, поводи́ла би себе інакше. Але Юрко - зять? Найгірше, що можна було придумати. А молодь яка легковажна. Все для неї просто. "Старію, мабуть", - подумала Аня.

34

Директор друкарні був здивований, що В'ячеслав Павлович так швидко розрахувався за свою книжку.

- Знаєте, ми теж підемо вам назустріч, - сказав довірливо. - Думаю, що вже до кінця наступного тижня зможемо видати вашу збірку оповідань.

- О, це було би добре! - вихопилось у В'ячеслава Павловича.

Він справді не був готовий до такого карколомного перебігу подій. Звісно, мав би дякувати Корнелії Василівні, бо без неї ця процедура затягнулась би на довгих півроку, якщо не більше, але враз усвідомив, що став заручником цієї жінки, яка, мабуть, і досі кохає його.

Так і сталося. Тепер головна бухгалтерка приходила до нього коли їй заманеться. Навіть якщо справді був зайнятий написанням статті чи чергового розділу роману, В'ячеслав Павлович не смів відмовити візитерці. Вона приносила печиво, виготовлене нею вдома, закипав чайник - і текли розмови, аж поки Корнелію Василівну не кликали, бо треба було виконувати функціональні обов'язки, про що неодмінно на понеділкових п'ятихвилинках, які розтягувалися на добру годину, говорив головний редактор.

У редакції підсміювалися з В'ячеслава Павловича і Корнелії Василівни. Всі були переконані, що в молодості вони були коханцями, а тепер залишилися друзями, бо який, мовляв, може бути секс у старих. В'ячеслав Павлович не хотів щось казати на свій захист. Він вирішив, що коли віддасть гроші головній бухгалтерці, припинить з нею чаювання у своєму кабінеті. Не вважав це підлістю зі свого боку. Головна ж бухгалтерка нахабно зловживає своєю благодійністю. Якби вона була щирою і не нав'язувалась, він би, звісно, діяв по-іншому. А так віддасть гроші, подарує їй книжку з автографом - і ми квиті.

- І коли вийде твоя збірка оповідань? - запитала дружина.

Мабуть, мала певну інформацію, але хотіла уточнити.

- Обіцяли надрукувати наприкінці наступного тижня, - відповів обережно В'ячеслав Павлович.

- А гроші? - насупила брови.

- Що гроші? - вдавав невинного.

- Хто гроші заплатить за книжку? - пояснила терпляче, мов учневі, який безнадійно відстав від ровесників.

- Меценати, - видихнув туманно і на фізичному рівні відчув, як це слово зависло хмаринкою під стелею.

Дружина недовірливо подивилася на нього. Втім, подібна ситуація її влаштовувала. Головне, щоб не пішли гроші із сімейного бюджету. Більше до цієї теми вона не поверталась.

35

Можна було збожеволіти. Батько Юрка - прокурор Дрогослава. Аня дізналася про це випадково.

- Задовбав цей прокурорський синок! - злилася Вікторія.

З'ясувалося, що мова йшла про Юрка, який мав написати реферат для Вікторії, бо та теж зробила йому якусь послугу в навчанні, але не мав часу піти до бібліотеки чи пошукати матеріал в Інтернеті. Аня вже не вникала у суть справи, але донька помітила її розгубленість.

- Ти не знала?

- Ні.

- Скромний хлопчик, - іронічно зауважила Вікторія.

Втім, Аня могла б і сама зрозуміти, що Юрко із багатой сім'ї. Чого вартувала лише дача його батьків. Могла ж запитати у хлопця, хто вони. Засліплена коханням до нього, не зробила цього. Тепер кохання з кожним днем випаровувалось у просторі й часі, як роса на сонці, лише спогади про куні залишались, й до бідної голівоньки Ані залетіла думка, що більше ніхто на світі не зробить їй так приємно.

Втім, яка різниця, що в нього татко прокурор. Юрко ж не такий глупий, щоб розповісти йому про свої зв'язки з жінкою, старшою від нього на двадцять років.

Стоп! Здається, одного разу бачила в магазині прокурора Дрогослава. Щось брав у горілчаному відділі. Тоді дівчата перемовлялися між собою, що це прокурор. Нічого такий. Високий. Симпатичний. Мабуть, років на п'ять старший за Аню, але волосся сиве. Втім, це личило йому. Робило мужнім, чи що. Мабуть, нелегка прокурорська праця.

Тоді було багато людей у черзі, не мала часу думати про прокурора, забула про його існування. Тепер згадала, дізнавшись, хто його син. Усміхнулась сама собі. Цікаво, а якби він став її коханцем? Хто краще робить куні - прокурор чи його син?

Жахнулася своїм думкам. Що це з нею? Якщо зараз у неї нема коханців, то це ще не означає, що черговою її жертвою має стати прокурор міста.

Саме так Аня ставилася до чоловіків, поділяючи їх на жертв і вільних. Вільних вона не зауважувала в своєму житті, а ті, на кого кинула оком, ставали її жертвами. Причому особливих потуг з боку Ані не було. Здавалося, жертви самі летять до неї, мов метелики на світло. Спочатку з жертвами було цікаво, але, насолодившись, Аня відчувала, що не проти зайнятись кимось іншим. Ось тільки чоловік, Ян і В'ячеслав Павлович не належали ні до жертв, ні до вільних, й означення їм Аня дати не могла.

"Ти звичайнісінька блядь", - серйозно казав брат, який знав її, мов облуплену, а вона сміялась, і він теж реготав, заражений її сміхом. Вони обіймались і цілувались, як

брат і сестра. "Шкода, що ти моя сестра", - казав він. - "Я ж блядь". - "Блядей найбільше кохають".

36

Що таке слава, В'ячеслав Павлович відчув у п'ятницю зранку, коли директор друкарні привіз у редакцію його збірку оповідань "Кохання починається з кави". Звісно, це помітили, і журналістська молодь вишукувалась у чергу за автографом. Хтось намагався тицьнути йому гроші за книжку, але В'ячеслав Павлович скромно сказав, що це подарунок.

Останньою завітала Корнелія Василівна, обійняла його й поцілувала:

- Ти молодчинка!

- Що би я робив без тебе?

Головна бухгалтерка гордо винесла своє тіло із кабінету, розуміючи важливість події і свою роль у ній.

Головному редакторові довелося книжку занести. В'ячеслав Павлович довго думав, що йому написати. "Бажаю міцного здоров'я і Божого благословення!". Вийшло офіційно, але з начальством треба тримати себе на відстані.

Головний редактор розмовляв по телефону, показав В'ячеславу Павловичу рукою на крісло.

Коли поклав слухавку, сказав:

- З почином вас! Думаю, що видасте ще багато книжок.

- Були би гроші! - вирвалось у В'ячеслава Павловича.

Уже наступної миті він зрозумів, що головний редактор міг розтлумачити це як натяк на малу зарплату. Вона у всіх була мінімальною, крім, звісно, головних - редактора і бухгалтерки, але В'ячеслав Павлович про це ніколи не розпитував. Він ще мав мінімальну пенсію за інвалідністю, так що був у кращому стані, ніж журналістська молодь. Розраховувати ж на підвищення зарплати не доводилось.

Головному редакторові знову зателефонували. Він відклав книжку вбік, навіть не заглянувши всередину, щоби прочитати адресовану йому посвяту.

В'ячеслав Павлович тихо вийшов. Він не ображався на головного редактора. Це ж не близька йому людина. Навряд чи прочитає його книжку.

На цьому слава закінчилася. Ніхто більше не зазірав до В'ячеслава Павловича, не просив подарувати книжку, не телефонував. Декілька хвилин на гребені слави коштували дорого - сім тисяч гривень. А ще їх віддати треба.

Коли йшов додому, прихопив декілька примірників книжки. Не думав про це, аледесь на підсвідомому рівні закарбувалося, що має зустріти Аню. Так і сталося.

- А в мене книжка вийшла, - похвалився, даючи їй примірник.

- Автограф можна? - усмінулась, як у старі добрі часи.

Думав недовго, ніби ці слова заготовив наперед: "Пташенятку від солодкого хлопчика".

37

- А ти знаєш цього письменника? - запитала Вікторія.

- Так, мій знайомий. Цукерки в мене купує.

Аня намагалася бути байдужою.

- О, то він із Дрогослава? Не знала. Цікаво пише. Мені подобається.

Аня чекала, що Вікторія розпитає про оте "Пташенятку від солодкого хлопчика", і вся зіжмакалась, ніби втрачала життя, але замість цього почула:

- А скільки йому років?

- На двадцять років старший від мене.

- Шкода.

- Чому?

- Старий.

На цьому ексекція закінчилась. Якби Вікторія знала, скільки років В'ячеславу Павловичу, мабуть, не читала би його оповідань.

Після випадкової зустрічі з В'ячеславом Павловичем, коли він подарував їй свою книжку, Аня не відразу зрозуміла, що з нею відбувається. Здавалося, повертається старе кохання. Вірна ознака – забігали мурашки по тілу. Але вони доволі швидко вгамувались, хоча Аня продовжувала думати про В'ячеслава Павловича. Якби він зателефонував, то їхній перерваний романтичний зв'язок, можливо, і відновився б. Але письменник був заклопотаний своєю славою, яка несподівано приголомшила його. Так думала Аня – і це її дратувало.

Вона перечитала книжку "Кохання починається з кави" від першої до останньої сторінки, хоча вже знала, про що ці оповідання. Їй тоді вдалося виловити механічні помилки, які знайшла у тексті. Тепер їх не було. Зате мало не в кожному реченні зустрічалися "він", "вона", "це". В'ячеслав Павлович чомусь не позбувся їх, хоча Аня підкреслювала повтори червоним. Ну, і нехай!

В'ячеслав Павлович не давався чути, й Аня поволі переставала про нього думати. Так, лише зрідка.

Але її бідна голівонька вже не могла без думок про чоловіків. Вперто ліз Юрко – й Аня дочекалася, що таки зустріла його. Він вдав, що незнайомий з нею. Відвів погляд. Поруч з ним йшла якась жінка. Ровесниця Ані. Може, навіть трохи старша.

Аня не встигла подумати, що Юрко завів собі нову коханку, знову набагато старшу від себе, коли почула: "Мамо, і що я маю робити?".

Чомусь його проблеми не хвилювали її. Подумала: "Прокурор спить з цією жінкою?".

38

Наступного четверга у "Дрогославській зорі" з'явилася невеличка рецензія на збірку оповідань В'ячеслава Павловича "Кохання починається з кави". Це стало несподіванкою для нього. Мабуть, усі в редакції знали, що цю замітку готують до друку, але ж ніхто йому нічого не сказав.

Коли він напередодні перечитував шпальти газети, то на третій сторінці побачив порожнє місце. "Тут буде реклама", – сказав відповідальний секретар. Реклама – то реклама. Жодних питань. А вони, бач, підготували йому сюрприз.

Рецензія радше скидалася на шкільний твір, ніж на аналіз книжки. В'ячеслав Павлович за звичкою знайшов у тексті три помилки. Але не це було головним. Перший відгук на його збірку оповідань!

Авторкою була Оксанка, молода журналістка із їхньої редакції. Звертав на неї увагу, але не більше. На дві голови вища за нього. Тоненькі, мов сірнички, ніжки. Грудей, здається, зовсім не було. Але все це компенсувалося неземною красою і глибокою печаллю, яка, здавалося, навіки закарбувалась на обличчі Оксанки.

У попередні місяці В'ячеслава Павловича декілька разів тягнуло заговорити з цією молодого журналісткою, але все якось нагода не випадала. То дівчина була з кимось, то занадто заклопотана глобальними справами, як напівжартома-напівсерйозно думав В'ячеслав Павлович. Йому здавалося, що вона по-особливому дивиться на нього, ніби хоче зсередини вивчити цього незрозумілого їй чоловіка. Це навіть на погляд не було подібне, бо коли В'ячеслав Павлович перехоплював його, Оксанка знічено опускала очі й, здавалося, щоразу червоніла.

Подобалися йому і її статті, які він незмінно розрізняв серед інших, навіть якщо не було Оксанчиного підпису. Навіть в інформацію про буденну подію вона вносила щось своє, особисте, і від цього ставало тепліше на душі. Ну, це він, мабуть, вже дофантазовує.

В'ячеслав Павлович уже хотів піти подякувати Оксанці, коли вона сама заглянула до його кабінету.

- Вам сподобалася рецензія? - запитала, але не зайшла всередину.

- Дякую. З мене кава.

- А можете мені присвятити якесь оповідання, з ще ненаписаних? - хитро усміхнулася, як лисичка.

- Добре, - усміхнувся й собі В'ячеслав Павлович.

39

Здається, все внормувалося, й Аня була задоволена таким життям. Чоловік зранку робив свою справу. Вона вже призвичаїлася до цього і навіть інколи встигала отримувати задоволення. На роботі все було без змін. Правда, інколи їй здавалося, що в черзі стоїть В'ячеслав Павлович, й Аня боялася дивитися в той бік. Але коли чоловік підходив, з'ясовувалося, що це не колишній її коханець. Мабуть, це на краще, якщо він забув дорогу сюди. Втім, думала Аня, якби В'ячеслав Павлович геть чисто збайдужів до неї, то за простою би з'являвся в магазині. Не сподівалася, що в нього залишилися почуття до неї, але й не хотіла, щоб вона була йому байдужою. Запитувала себе, чи байдужий їй В'ячеслав Павлович, і сама відповідала, що ще ні. Ось це "ще" давало хоч якусь надію. Але на що? На відновлення стосунків? Аня точно знала, що їй цього вже не треба.

Якось їй наснився Ян. Вони йшли, взявшись за руки, по якомусь красивому місту. В чому була ця краса, Аня, прокинувшись, не могла вже сказати, але пригадала, що в тому казковому місті не було людей. І гуляла вона з Яном не по Дрогославу.

Сон надовго затримався в її бідній голівоньці, аж поки одного дня Аня ясно не

усвідомила, що це Ян кличе її до себе. Здавалось, їй уже нема за що зачепитись у цьому житті, але й на небо не хотілось. Усміхнулася сама до себе, подумавши про власну самовпевненість. А може, це було пекло? І чому навкруги нема людей, з якими можна поспілкуватись. Невже це й справді є пекло – ще на землі?

Аня відчувала, що за свої гріхи у рай не потрапить, а пекло їй уже не страшне, бо зрозуміла на землі, що це таке, і Ян з тамтого світу дав їй усе усвідомити. Ніби дійсно живеш серед людей, але водночас їх і нема. З кимось спілкуєшся, але це все буденні речі, які не проймають душу. Чоловік давно чужий. З донькою не знаходить спільної мови. Мама залізла в свою мушлю. Її цікавлять лише власні хвороби. Невже й Аня, доживши її віку, стане такою ж?

Про Юрка вже не думала зовсім. Інколи згадувала В'ячеслава Павловича. Якось щось закрутило в дупі, як любила казати мама, й Аня хотіла заскочити до редакції, запросити В'ячеслава Павловича на каву. Але швидко перехотіла, жахнувшись власним дуროщам. Навіщо їй це?

Так і весна закінчилась.

40

Першого червня Оксанці виповнювалося двадцять п'ять. Виглядала вона на випускницю школи. Звісно, В'ячеслав Павлович розумів, що дівчині більше двадцяти, бо ж закінчила журналістський факультет університету, але не міг подумати, що вже двадцять п'ять. Справді, виглядало дівчиськом. Ось тільки постійна зажура відбилась не лише на її обличчі, а й пронизала, здається, душу.

В'ячеслав Павлович пам'ятав, що мав присвятити оповідання Оксанці. Це був час, коли він ледь домучив роман "Пташенятко і солодкий хлопчик". Не хотілося перечитувати його, правити, занадто багато сил забрала у нього ця робота. Відчував спустошеність душі. До його бідної голівоньки залетіла думка, що коли повернеться до роману, то згадуватиме втрачене кохання до Ані, а йому цього зовсім не хотілося, особливо зараз, коли зблизився з Оксанкою. Ні, фізичного потягу з його та й з її, мабуть, боку не було. Мова йшла про щось більше, ніж могло закінчитися банальним сексом, і навіть про величніше, ніж кохання. Але В'ячеслав Павлович у своїх почуттях ще не міг розставити усі крапки над "і", відчуваючи власне безсилля. Найкраще, якби це було кохання, взаємне кохання, але ж воно колись закінчується, і закінчується незмінно, а В'ячеслав Павлович радів, що здатний до чогось вищого, поки що невідомого йому і ним непізнаного. І все це крутилося навколо Оксанки, на яку би він не звернув належної уваги, якби не її рецензія на його збірку оповідань "Кохання починається з кави".

З оповіданням, яке можна присвятити Оксанці, було важче. Після закінчення роману "Пташенятко і солодкий хлопчик" В'ячеславу Павловичу не писалося. Думав, що знову повернеться до оповідань, але хтось невидимий ніби перерізав йому шлях назад.

І тут він згадав, що не включив до збірки оповідання в стилі фентезі. Їх було два. Вони випадали із обойми реалій життя. Знайшов їх у комп'ютері. Спочатку вирішив

завершити про хлопчика, який знав неземну мову, але щось не пішло. Муза, здається, назавжди покинула його.

Зате в суботу і неділю легко дописав оповідання про інакшепланетянина, який покохав дівчину із планети Земля. На якусь мить уявив себе тим інакшепланетянином, а Оксанку – тією дівчиною.

Дочекався моменту, коли на них ніхто не звертав уваги під час святкування в редакції її дня народження і шепнув Оксанці:

– Зайдеш потім до мене. Маю оповідання, присвячене тобі.

Кароліна Василівна помітила вдячний погляд Оксанки.

3 липня 2019 року